

ПРИВРЕМЕНА УПРАВА КОСОВА

ОКРУЖНИ СУД У ПРИШТИНИ,
П. бр. 202/2005.

Датум: 06.06.2008. године.

У ИМЕ НАРОДА!

ОКРУЖНИ СУД У ПРИШТИНИ, са већем у саставу међународни судија Хајналка Карпати (Hajnalka Karpati), као председавајућа већа, те међународне судије Маурицио Салустро (Maurizio Salustro) и Норберт Костер (Norbert Koster), као чланови већа, уз асистенцију судског записничара Гертруде Нгуку (Gertrude Nguiku), у кривичном предмету оптуженог

ЕЈУПИ Фљорима (Florim Ejupi), оптуженог у складу са оптужницом Међународног јавног тужиоца, ПП бр. 57/2001, која је првобитно предата писарници Окружног суда у Приштини дана 17.05.2006. године, а потом у писаној форми измењена дана 25.09.2007. године, односно 02.10.2007. године, затим усмено измењена током рочишта у главном претресу одржаног 18.10.2007. године, те на крају у писаној форми измењена 24.12.2007. године и као таква предата писарници Окружног суда у Приштини дана 26.12.2007. године, а који се терети за извршење следећих кривичних дела:

Убиство, из члана 30. став 1. и 2. тачке 1. 2. и 3. – искључујући безобзирну освету и личну добит или корист – и 5. Кривичног закона Косова (у даљем тексту „КЗК“), у примени у складу са Унмиковом Уредбом бр. 1999/24, у вези са чланом 22 Кривичног закона СФРЈ – у даљем тексту „КЗСФРЈ“ – што одговара кривичном делу Убиство из члана 146. Привременог кривичног закона Косова (у даљем тексту „ПКЗК“), те кривичном делу Тешко убиство из члана 147. ПКЗК;

Убиство у покушају, из члана 30. став 1. и 2. тачке 1. 2. 3. – искључујући безобзирну освету и личну добит или корист – и члана 5. КЗК, у вези са чланом 19. и 22. КЗСФРЈ (одговара кривичном делу Убиство у покушају из чланова 146. и 147. тачке 1. 3. 9. и 11. ПКЗК, у вези са чланом 20. ПКЗК);

Тероризам, из члана 125. КЗСФРЈ, у вези са чланом 22. КЗСФРЈ (одговара кривичном делу из члана 110. ПКЗК, у вези са члановима 109. и 23. ПКЗК);

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 1 of 40

Изазивање опште опасности, из члана 157. став 1. и 3. те члана 164. став 1. КЗК, у вези са чланом 22. КЗСФРЈ (одговара члану 291. ПКЗК, у вези са чланом 23. ПКЗК);

Расна и друга дискриминација, из члана 154. КЗСФРЈ, у вези са чланом 22. КЗСФРЈ;

Недозвољено држање распрскавајућих материја – из члана 199. став 1. и 3. КЗК (одговара члану 328. ПКЗК, у вези са чланом 291. ПКЗК),

после главног јавног претреса одржаног са рочиштима у дане 18.10. 12.12.2007. 25.01. 15.02. 10. 17. и 24.04. 13.05. и 04.06.2008. године, у присуству оптуженог Ејупи Фљорима, његовог браниоца Махмута Хаљимија (Mahmut Halimi), међународног јавног тужиоца Ђанфранка Гала (Gianfranco Gallo), те правног заступника оштећених Живојина Јокановића (изузев рочишта одржаног 10.04.2008. године), те након већања и гласања спроведеног 05.06.2008. године, на основу одредби члана 391. став 1. Привременог закона о кривичном поступку Косова (у даљем тексту „ПЗКПК“), јавно објављује, у присуству оптуженог, његовог браниоца и међународног јавног тужиоца, следећу

ПРЕСУДУ:

Оптужени **ЕЈУПИ Фљорим**, по надимку Љуљи (Luli), од оца Мурсеља (Mursel) и мајке Фатиме, девојачки Бериша (Fatime Berisha), рођен 15.06.1978. године у селу Главник у општини Подујево, Албанац с Косова, последње место пребивалишта у селу Секирача у општини Подујево, ожењен и отац двоје деце старости 6, односно 7 година, завршио 8 разреда основне школе, земљорадник, просечног имовног стања, раније неосуђиван, у притвору од 19.03. до 14.05.2001. те континуирано од 08.06.2004. до данас,

КРИВ ЈЕ,

зато што је 16.02.2001. године у близини села Ливадице у општини Подујево, у саизвршилаштву са другим непознатим лицима подметнуо и активирао незаконито поседовану експлозивну направу. Експлозивна направа је била постављена у пропуст на путу којим се кретао конвој аутобуса који су превозили путнике српске националности из Ниша на територији уже Србије до Грачанице на Косову. Око 11:15 часова, први аутобус из конвоја са 57 путника у њему погођен је снажном експлозијом која је аутобус одигла од тла, уништила његов предњи крај и на месту усмртила возача и путнике који су се налазили у том делу аутобуса. Остали путници су задобили тешке телесне повреде, од којих су неки услед истих касније подлегли и поред указане лекарске помоћи. Овај чин

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 2 of 40

насиља створио је осећање личне несигурности код групе грађана српске националности. Овај опште опасни акт угрозио је људске животе и телесни интегритет већег броја лица, што је за последицу имало смрт 11 људи, те претрпљене тешке телесне повреде у случају 10 лица. Овим је дошло и до кршења основних људска права и слобода признатих од стране међународне заједнице оштећених лица српске националности, а по основу њихове националне припадности.

Својим поступањем, оптужени ЕЈУПИ Фљорим извршио је и кривично је одговоран за следећа кривична дела:

А. Убиство, из члана 30. став 1. 2. тачке 1. 2. и 3. КЗК, у вези са чланом 22. КЗСФРЈ, оба закона у примени у складу са Унмиковом Уредбом бр. 1999/24, и то следећих лица:

Ненад СТОЈАНОВИЋ, рођен 07.07.1943. у Нишу,
Драган ВУКОТИЋ, рођен 02.11.1954. у Косову Пољу;
Лазар МИЛКИЋ, рођен 19.06.1936. у Липљану;
Снежана ЗДРАВКОВИЋ, рођена 16.02.1975. у Липљану;
Данило ЦОКИЋ, рођен 09.02.1999. у Липљану,
Сунчица ПЕЈЧИЋ, рођена 14.01.1972. у Приштини;
Његош ЦОКИЋ, рођен 02.06.1974. у Липљану;
Мирјана ДРАГОВИЋ, рођен 12.01.1981. у Приштини;
Милинко КРАГОВИЋ, рођен 05.01.1943. у Нишу;
Вељо СТАКИЋ, рођен 19.06.1937. у Урошевцу;
Живана ТОКИЋ, рођена 05.05.1948. у Приштини.

Б. Убиство у покушају, из члана 30. став 1. 2. тачке 1. 2. и 3. КЗК, у вези са члановима 19. и 22. КЗСФРЈ, и то следећих оштећених лица:

Стана БАУК, рођена 08.08.1943. у Косову Пољу;
Снежана КОСТИЋ, рођена 06.05.1967. у Косову Пољу;
Слађана ПЕТКОВИЋ, рођена 01.02.1980. у Приштини;
Ружица ТРАЈКОВИЋ, рођена 20.05.1935. у Приштини;
Живорад СТОЈАНОВИЋ, рођен 01.04.1951. у Липљану;
Наташа СТОЈАНОВИЋ, рођена 30.09.1986. у Липљану;
Јелена ДРАГОВИЋ, рођена 23.09.1978. у Приштини;
Бранислав ТОКИЋ, рођен 07.09.1950. у Приштини;
Синиша ТОКИЋ, рођен 07.07.1970. у Приштини;
Миладин МЛАДЕНОВИЋ, рођен 11.10.1947. у Липљану, сви задобили тешке телесне повреде,

Сунчица ДЕНИЋ, рођена 15.05.1972. у Гњилану;
Стојан КОСТИЋ, рођен 30.05.1949. у Приштини;

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 3 of 40

Милијана АЛЕКСИЋ, рођена 07.08.1980. у Липљану;
Гордана ЂОРИЋ, рођена 19.09.1959. у Приштини;
Јовица ПЕРИЋ, рођен 20.10.1948. у Приштини;
Митра ЦВЕЈИЋ, рођена 07.11.1956. у Гњилану;
Душица ЈОКИЋ, датум рођења непознат, рођена у Приштини, сви задобили лакше телесне повреде, те

Станоје ГАЛИЋ, рођен 20.06.1938. у Приштини;
Србољуб МАКСИМОВИЋ, рођен 02.02.1947. у Новом Брду;
Ненад НИЧИЋ, рођен 26.03.1976. у Приштини;
Радомир АНТИЋ, рођен 01.06.1953. у Гњилану;
Раша ВАНИЋ, рођен 26.03.1958. у Приштини;
Момирка МИЛОВАНОВИЋ, рођена 28.09.1958. у Липљану;
Драган МИТИЋ, рођен 30.07.1963. у Приштини;
Оливера АРИТОНОВИЋ, рођена 23.12.1979. у Приштини;
Божидар НЕДЕЉКОВИЋ, рођен 22.04.1946. у Приштини;
Живорад МИРКОВИЋ, рођен 20.11.1951. у Приштини;
Милијана ПЕТКОВИЋ, рођен 07.07.1955. у Приштини;
Слободанка МАРКОВИЋ, рођена 22.11.1950. у Новом Брду;
Слободанка СТОЈАНОВИЋ, рођена 15.11.1946. у Липљану;
Љубинко СТОЈАНОВИЋ, рођен 16.07.1947. у Липљану;
Жарко ПАРЛИЋ, рођен 26.09.1973. у Урошевцу;
Миомир ЗДРАВКОВИЋ, рођен 20.07.1978. у Гњилану;
Планинка КОСТИЋ, рођена 30.10.1956. у Гњилану;
Саша СТОЈАНОВИЋ, рођен 27.02.1978. у Приштини;
Јасмина ГУЏИЋ, рођена 14.08.1969. у Приштини;
Милорад МИЛОШЕВИЋ, рођен 26.10.1979. у Новом Брду;
Тихомир СТОЈКОВИЋ, рођен 18.01.1964. у Гњилану;
Дејан МЛАДЕНОВИЋ, рођен 15.05.1979. у Липљану;
Горица ШЋЕПАНОВИЋ, рођена 31.03.1973. у Краљеву;
Алија ЕМИНИ, рођен 09.08.1965. у Нишу;
Харија ЕМИНИ, рођен 16.09.1967. у Нишу;
Бојан ЛАЗИЋ, рођен 04.08.1980. у Приштини;
Аљуш РАМИЋ, рођен 10.01.1945. у Приштини;
Реџеп СКЕНДЕРИ, рођен 02.01.1950. у Обилићу;
Мирјана ПЕТКОВИЋ, рођена 29.08.1980. у Косову Пољу;
Златка СТАКИЋ, рођена 28.09.1942. у Штимљу, сви задобили лакше или прошли без телесних повреда.

В. Тероризам, из члана 125. КЗСФРЈ, у вези са чланом 22. КЗСФРЈ.

Г. Изазивање опште опасности, из члана 157. став 1. и 3. КЗК, у вези са чланом 22. КЗСФРЈ.

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 4 of 40

Д. Расна и друга дискриминација, из члана 154. КЗСФРЈ, у вези са чланом 22. КЗСФРЈ.

Е. Недозвољено држање распрскавајућих материја, из члана 199. став 1. и 3. КЗК.

СТОГА СЕ оптужени ЕЈУПИ ФЉОРИМ

ОСУЂУЈЕ

- на казну затвора у трајању од 40 (четрдесет) година, за извршење кривичног дела више предумишљајних и тешких убистава из члана 30. став 2. и 3. КЗК, а у вези са Унмиковом Уредбом бр. 2000/59, одељак 1.6 (тачке А и Б);
- на казну затвора у трајању од 15 (петнаест) година, за извршење кривичног дела тероризма (тачка В.);
- на казну затвора у трајању од 8 (осам) година, за извршење кривичног дела изазивања опште опасности (тачка Г);
- на казну затвора у трајању од 5 (пет) година, за извршење кривичног дела расне и друге дискриминације (тачка Д);
- на казну затвора у трајању од 10 (десет) година, за извршење кривичног дела недозвољеног држања распрскавајућих материја (тачка Е).

Одређује се јединствена казна затвора у трајању од 40 (четрдесет) година, а у складу са одредбама члан 48. став 1. и 2. тачка 1. КЗСФРЈ.

Време проведено у притвору у периоду од 19.03. до 14.05.2001. односно континуирано од 08.06.2004. до данас, биће урачунато у казну, у складу са одредбама члана 391. став 1. тачка 5. ПЗКПК.

Оптужени ће сносити трошкове кривичног поступка у складу са одредбама члана 102. став 1. ПЗКПК, са изузетком трошкова превођења и тумачења. Суд ће накнадно донети засебно решење о трошковима када буду прикупљени подаци у том смислу, у складу са одредбама члана 100. став 2. ПЗКПК.

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 5 of 40

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

A. ТОК ПОСТУПКА

1. Оптужница.

Дана 17.05.2006. године, Међународни јавни тужилац у Приштини, Томас Хикман (Thomas Hickman), предао је оптужницу ПП. бр. 57/2001, са датумом 17.05.2006. године писарници Окружног суда у Приштини. Оптужницом се тврдило да су оптужени и остали у саизвршилаштву починили следећа кривична дела:

- Убиство, из члана 30. став 1. и 2. тачке 1. 2. 3. и 5. КЗК, у примени у складу са Унмиковом Уредбом бр. 1999/24, а у вези са чланом 22. КЗСФРЈ (одговара кривичном делу убиства из члана 146. ПКЗК), односно Тешко убиство, из члана 147. ПКЗК, 12 лица која су, према изнесеним тврдњама, страдала услед експлозије;
- Тешка телесна повреда, из члана 38. став 1. и 2. КЗК, у вези са чланом 22. КЗСФРЈ (одговара кривичном делу тешке телесне повреде из члана 154. ПКЗК), 22 лица која су, према изнесеним тврдњама, задобила тешке телесне повреде;
- Незаконит прекид трудноће, из члана 37. став 1. и 4. КЗК, у вези са чланом 22. КЗСФРЈ, извршен изазивањем смрти нерођеног фетуса убијене Снучице Пејчић;
- Тероризам, из члана 125. КЗСФРЈ, у вези са чланом 22. КЗСФРЈ;
- Изазивање опште опасности, из члана 157. став 1. и 3. односно члана 164. став 1. КЗК, у вези са чланом 22. КЗСФРЈ;
- Расна и друга дискриминација, из члана 154. КЗСФРЈ, у вези са чланом 22. КЗСФРЈ;
- Недозвољено држање распрскавајућих материја, из члана 199. став 1. и 3. КЗК.
-

Према оптужници, до извршења дела која је починио оптужени дошло је на локацији или у близини села Ливадице у општини Подујево на Косову дана 16.02.2001. године.

Седница о потврђивању оптужнице је одржана 27.04.2007. године у складу са одредбама члана 314. ПЗКПК, те је поменута оптужница потврђена са изузетком позивања на безобзирну освету и личну добит или корист (члан 30. став 2. тачка 3. КЗК) у односу на оптужбе за убиство и оптужбу за незаконит прекид трудноће, уклоњено је једно име са списка убијених лица, у случају два лица оптужбе за наношење тешких телесних повреда су преквалификоване у оптужбе за тешко убиство, у случају осам лица оптужбе за наношење тешких телесних повреда су

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 6 of 40

преквалификоване у наношење тешких телесних повреда у покушају, са списка лица су уклоњена имена двају лица која су задобила тешке телесне повреде. Решење са седнице о потврђивању оптужнице је донесено 25.06.2007. године и постало је правоснажно након што је веће Окружног суда у Приштини својим решењем од 15.08.2007. године одбацило жалбу браниоца изјављену на решење о потврђивању оптужнице.

2. Измене оптужнице.

Дана 25.09. односно 02.10.2007. године, Међународни јавни тужилац Ђанфранко Гало предао је измењену оптужницу („потврђена оптужница“) у којој су наведене конкретне одлуке са седнице о потврђивању оптужнице, уз одређене исправке грешака у куцању у оптужници од 02.10.2007. године.

Дана 18.10.2007. године, током првог рочишта у главном претресу, Међународни јавни тужилац је усмено изменио оптужницу, избрисао једно име са списка убијених лица, преквалификовао оптужбе за наношење тешких телесних повреда у убиства у покушају, а у погледу оптужбе за изазивање опште опасности, навео је конкретна имена преминулих лица и лица која су задобила тешке телесне повреде.

На крају, 26.12.2007. године, Међународни јавни тужилац је предао писане измене оптужнице са датумом 24.12.2007. године. Оптужбама за извршење дела убиство у покушају додао је имена оштећених лица која су задобила лакше телесне повреде или су прошла неповређена. У односу на оптужбу за извршење дела изазивања опште опасности, додатно је прецизирао имена жртава. У том смислу, оптужбе у коначној верзији оптужнице гласиле су онако како су гласиле и у уводном делу диспозитива ове пресуде.

Б. НАДЛЕЖНОСТ СУДА

1. Поступак и надлежност Окружног суда у Приштини.

Привремени закон о кривичном поступку Косова (ПЗКПК) ступио је на снагу 06.04.2004. године.

Оптужница је подигнута 17.05.2006. године, када је ПЗКПК већ био у примени. Стога прелазна одредба из члана 550. ПЗКПК не може бити примењена.

Окружни суд у Приштини надлежно је судско тело у овом кривичном поступку.

Према одредбама члана 23. став 1. тача и) ПЗКПК, окружни судови су надлежни да поступају у кривичним поступцима када је реч о оптужбама за које законом

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 7 of 40

запрећена казна износи најмање пет година затвора, а према одредбама члана 27. став 1. ПЗКПК, док територијална надлежност припада суду који се налази у округу у коме је дошло до наводног извршења кривичног дела.

Како је горе наведено, у односу на оптужбу за извршење кривичног дела тешког убиства из члана 30. став 2. КЗК, као и члана 147. ПКЗК, прописана минимална казна затвора износи 10 година. Поред тога, оптужницом се у овом случају тврди да је оптужени Ејупи Фљорим извршио кривична дела на локалитету или у близини села Ливадице у општини Подујево на Косову. Стога је Окружни суд у Приштини надлежно судско тело за вођење овог кривичног поступка.

2. Састав већа.

Према Унмиковој Уредби бр. 2000/64, „О именовану међународних судија/тужилаца и/или промени места спровођења поступка“, која је касније измењена и допуњена Унмиковом Уредбом бр. 2004/54, односно Уредбом бр. 2006/50, Специјални представник Генералног секретара Уједињених Нација (у даљем тексту „СПГС“) може наложити именоване међународних судија и/или међународног тужиоца за вођење кривичног поступка. Дана 23.05.2007. године, Међународно одељење за правосуђе је, поступајући у складу са одлуком СПГС од 20.04.2007. године, именовало судију Хајналку Карпати, иначе међународног судију Окружног суда у Приштини, за председавајућу већа у овом предмету, док је међународне судије Окружног суда у Приштини Норберта Костера, односно Мауриција Салуистра, одредило за чланове већа.

Нико од страна у поступку није имао приговора на састав већа.

3. Главни претрес и место спровођења поступка.

Главни претрес је био отворен за јавност, а рочишта у њему су одржана 18.10. 12.12.2007. године, 25.01. 15.02. 10. 17. и 24.04. 13.05. и 04.06.2008. године. Ова рочишта су одржана у присуству оптуженог Ејупи Фљорима, његовог браниоца Махмута Хаљимија, јавног тужиоца Ђанфранка Гала и правног заступника оштећених Живојина Јокановића (који није присуствовао рочишту 10.04.2008. године).

Након примене Унмикове Уредбе бр. 2000/64 о „Именовану међународних судија/тужилаца и/или промени места спровођења поступка“, измењене и допуњене Унмиковом Уредбом бр. 2004/54, односно Уредбом бр. 2006/60, одлуком СПГС од 20.04.2007. године место спровођења кривичног поступка је из безбедносних разлога пребачено из Окружног суда у Приштини у затвор Дубрава. Пошто би тако оштећени били спречени да присуствују претресу и

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 8 of 40

рочиштима у затвору Дубрава, то је изискивало промену места спровођења кривичног поступка. Одлуком СПГС од 17.10.2007. године одобрена је промена места спровођења поступка и премештање у Окружни суд у Митровици, где су одржана рочишта у дане 18.10. 12.12.2007. године, односно 25.01. и 15.02.2008. године. Након проглашења независности Косова 17.02.2008. године, зграда Окружног суда у Митровици више није могла бити коришћена за наставак и спровођење поступка. Након захтева председавајуће већа од 11.03.2008. године, председник Врховног суда Косова је одобрио промену места спровођења поступка и пребацивање у судницу Међународног одељења за подршку правосуђу у згради Врховног суда у Приштини.

У складу са одредбама члан 15. ПЗКПК, међународни преводиоци су, кад год је то било неопходно, пружали услуге превођења током спровођења кривичног поступка, као и у поступку превођења свих релевантних судских списа на албански, српски и енглески језик.

В. ПРЕГЛЕД ИЗВЕДЕНИХ ДОКАЗА.

Током главног претреса у овом кривичном поступку, саслушани су следећи сведоци:

- 1) **Србољуб Максимовић** – оштећени, 18.10.2007.,
- 2) **Планинка Костић** – оштећена, 12.12.2007.;
- 3) **сведок „Алфа“** – 25.01. 15.02. 10.04.2008.;
- 4) **Ентони Џејмс Дејвис (Antony James Davies)** – припадник британског контингента Кфора, 17.04.2008.;
- 5) **Дерел Гај Ходер (Darrel Guy Hodder)** – припадник британског контингента Кфора, 17.04.2008.;
- 6) **Мурат Мехмети** – припадник КПС у Митровици, 24.04.2008.;
- 7) **Андрија Блажевић** – припадник специјализоване јединице Унмик полиције, 13.05.2008.

Током рочишта у главном претресу од 13.05.2008. године, прочитане су изјаве и извештаји ниже наведених сведока, односно војних официра и полицајаца:

- 1) **Ентони Бител (Anthony Bithell)** – припадник британског контингента Кфора;
- 2) **Жан-Ив Пен (Jean Yves Pain)** – иследник Регионалног одељења за убиства у Унмик полицији;
- 3) **Стојан Костић** – оштећени;
- 4) **Оливера Аритонович** – оштећена;
- 5) **Милорад Милошевић** – оштећени;
- 6) **Ненад Ничић** – оштећени;
- 7) **Реџеп Скендери** – оштећени;

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 9 of 40

- 8) **Саша Стојановић** – оштећени;
 9) **Џон Пол Хјуз (John Paul Hughes)** – припадник британског контингента Кфора;
 10) **Кристер Олофсон (Krister Olofsson)** – припадник шведског контингента Кфора;
 11) **Сузана Ларсон (Sussanna Larson)** – припадница шведског контингента +Кфора;
 12) **Тони Карлсон (Tony Karlsson)** – припадник шведског контингента Кфора;
 13) **Кристоф Ринодо (Christophe Rinaudo)** – припадник Истражног одељења за тешка кривична дела у Унмик полицији;
 14) **Холгер Линденау (Holger Lindenau)** – иследник Истражног одељења за тешка кривична дела у Унмик полицији;
 15) **Јетон Драгуша (Jeton Dragusha)** – преводилац у Кфору;
 16) **Цем Цетим (Cem Cetim)** – припадник Форензичког одељења,
 17) **Франк Нолти (Frank Nolte)** – вођа тима Истражног одељења за тешка кривична дела у Унмик полицији.

Током главног претреса јавни тужилац је извео следеће доказе који су за примљени као доказ:

- 1) три регистра са оригиналним фотографијама, предати 18.10.2007.;
- 2) извештај из истражног поступка од 12.04.2005. године, предат 18.10.2007.;
- 3) извештај из истражног поступка од 15.06.2005. године са приложеним подацима о временским приликама, предат 24.04.2008.;
- 4) извештај о обављеној анализи ДНК од 28.12.2007. године, предат 13.05.2008.

Током главног претреса бранилац оптуженог извео је следеће доказе, који су за примљени као доказ:

- 1) видео-снимак од 16.02.2001. године (копија), предат 17.04.2008. године.

Приликом предавања оптужнице, Међународни јавни тужилац предао је и следеће доказе, који су током главног претреса за примљени као доказ:

- 1) званични налаз и мишљење у вези са анализом ДНК од 05.03.2001. године из Визбадена (Wiesbaden) у Немачкој;
- 2) извештаји са места извршења кривичног дела, медицински списи, форензички извештаји и остала документација.

Сведок Србољуб Максимовић је свој исказ дао 18.10.2007. године, на првом рочишту у главном претресу. Он је био један од путника у првом аутобусу у конвоју, у аутобусу који је разнесен експлозијом. Био је редован путник „Ниш Експреса“ и дао је опис уобичајеног путовања на тој линији.

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 10 of 40

Критичног дана, ушао је у аутобус у 07:00 часова. Седео је на предзадњем седишту на левој страни аутобуса. Тога дана конвој се састојао од 5 аутобуса, пошто је већи број људи желео да путује на Косово у обилазак гробаља поводом Задушница. До контролног пункта Мердаре су стигли у 09:15 часова, где су их војници Кфора претресли и прегледали им личне ствари. Пси трагачи су прегледали аутобусе. То је потрајало неких 80-90 минута. Након што је прегледано свих 5 аутобуса, кренули су и од те тачке су добили редовну пратњу припадника шведског контингента Кфора. На челу конвоја био је војни џип, иза кога су ишла два аутобуса, потом оклопно возило са којим су ишла три аутобуса и на крају је ишло оклопно возило обележено заставом са „црвеним крстом“. Око 11:00 – 11:10 часова, неких 700 метара од прелаза, дошло је до снажне експлозије. Пре тога је читао новине и спремао се да окрене страну. Прва ствар коју је урадио након експлозије била је да провери да ли још увек има ноге и руке. Цела ситуација је била потпуни ужас. Био је још увек при свести, успео је да се усправи, угледао своју секретарицу како лежи на поду аутобуса. Видео је и учинак експлозије. Видео је велики кратер, а околно подручје је било покривено некаквом беличастом прашином. Видео је олупину аутобуса, који је био практично поцепан на пола. Свугде околу видели су се делови разнесених људских тела. Видео је пропуст у који је био постављен експлозив, али није видео жице, изузев уништеног армираног бетона и делова армиране челичне жице која је вирила из њега. Са леве стране пута гледано из смера Мердара угледао је некакав знак на дрвету, али није могао да утврди да ли је реч о нацртаном знаку или о комаду некаквог материјала. Био је на удаљености од 10-12 метара од тог знака када га је уочио. Задобио је само мање огреботине на глави и нози, али је три дана након догађаја био присиљен да узме месец дана одмора услед емоционалних проблема.

Сведок Планинка Костић дала је исказ на рочишту у главном претресу одржаном 12.12.2007. године. И она је била један од путника првог аутобуса. Када су стигли до границе, војници Кфора су ушли у аутобус и наложили путницима да никога не провоцирају својим понашањем док су у аутобусу. Она је седела са повером на петом седишту на десној страни аутобуса. Било је 2-3 минута после 11:00 часова, када су кренули са границе, што је упамтила по томе што ју је једна жена на седишту испред ње окренула и питала је колико је сати. Потом је вероватно заспала, јер се не сећа шта се потом десило. померала се напред и назад у свом седишту, јер се аутобус тресао. Почела је да вришти од бола, успела је да се у једном тренутку усправи, али не и да се сасвим исправи, јер је пао кров аутобуса. Предњи део аутобуса је био у потпуности уништен. Чула је како вриште људи који су били заробљени испод крша и који су лежали на поду аутобуса. Пребацивала се са једног седишта на друго, пазећи да не стане на повређене људе. Видела је тело које је висило са кровног отвора аутобуса, нечији мозак присут по седишту у близини стражњих врата. На крају је успела да изађе кроз стражња врата аутобуса. Напољу ју је сачекала ужасавајућа сцена. Задобила је повреде по десној страни тела, рамена, главе,

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 11 of 40

као и модрице и раздеротине на нози. Преноћила је у локалној болници у Грачаници.

Други оштећени – **Оливера Аритонових, Стојан Костић, Милорад Милошевић, Ненад Ничић, Реџеп Скендери, Саша Стојановић** – чије су изјаве узете у истражној фази поступка биле прочитане уз сагласност страна у поступку, давале су опис предметног догађаја на исти начин као и горе наведено двоје оштећених, при чему њихове изјаве нису откриле било какве нове податке и информације у овом предмету, па их је стога суд сматрао да би било излишно износити детаљан опис њихових исказа.

Сведок „Алфа“ је на рочиштима у главном претресу одржаним 15.02. 25.01. и 10.04.2008. дао свој исказ. Овај сведок добио је статус заштићеног сведока у складу са налогом за спровођење заштитних мера од 11.05.2006. године. Он је изјавио да је први пут срео Ејупи Фљорима 2004. године у Митровици у близини парка на пијаци. Потом су се поново срели у лето 2005. године у притворском центру у Митровици. Ејупи Фљорим је већ био ту када је он, сведок „Алфа“, тамо био пребачен из притворског центра Дубрава. Он је био у ћелији са Ђељадином Геџијем (Xheladin Geci), док је ћелију са Ејупи Фљоримом делио Ридван Хаљими (Ridvan Halimi). Испрва су заједно у ћелији били он, Бујар Баша (Bujar Basha) и Ејупи Фљорим, да би потом њих тројица били раздвојени, тако што је Ејупи Фљорим био стављен у ћелију бр. 27, он у ћелију бр. 26, а Бујар у ћелију бр. 25. Првог дана по доласку у притворски центар Митровица, он је водио уобичајене разговоре са Фљоримом. Другог дана, док су играли фудбал, Ридван Хаљими га је увредио. Пошто га Ридван Хаљими није познавао одраније, он, сведок „Алфа“, обратио се Ејупи Фљориму, оптужујући га да је он био тај који је на то подстрекао Ридвана. Следећег дана, док су били на туширању, Ејупи Фљорим га је оптужио да је давао изјаве којима је оптуживао њега и остале у вези са њиховом умешаношћу у мартовске нередне из 2004. године. (Током следећег претреса, дајући одговоре у вези са одређеним нејасноћама, прецизирао је да се то десило дан пре него што су играли фудбал.) Он (сведок „Алфа“) је то порекао, да би га наредног дана Ејупи Фљорим обавестио да је ствар сређена, јер је он, Фљорим, разговарао телефоном са двојицом људи из Митровице. Све је било разјашњено, па се стога сведок „Алфа“ није имао чега плашити.

Две недеље касније, поновиле су се провокације. Другом приликом, док је био у суседној ћелији, чуо је како Фљорим разговара са другим затвореницима. Хвалисао се тиме колико је људи убио. Рекао је да ће заједно са Имером (сведок „Алфа“), тај број износити укупно 20 људи. У другом наврату, опет, док су њих двојица шетали насамо, Фљорим му је испричао да за освету никада није касно, чак ни након 20 година.

С друге стране, у новембру 2005. године, током разговора, док је био у Дубрави, где су били пребачени и Ејупи Фљорим и Бујар Баша, Фљорим му је рекао да нема од чега и од кога да се чува.

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 12 of 40

Сведок „Алфа“ је чуо за умешаност Ејупи Фљорима у случај минирања аутобуса „Ниш Експреса“ и пре него што је о томе разговарао са Ејупијем. Фљоримово име се прочуло по Косову управо због тог кривичног дела. Сви притвореници су исказивали велико поштовање за њега, а чак су га и затворски стражари третирали другачије од осталих.

Сведок „Алфа“ није могао тачно да се сети када је по први пут са Фљоримом разговарао о овом случају. Међутим, то се свакако десило 2005. године, у Митровици, током разговора о Фљоримовом бекству из базе „Бондстил“ (Bondsteel – база америчког контингента Кфора на Косову у којој је Ејупи Фљорим био притворен 2001. године).

Тада је, током боравка у самици – месец или нешто више након прве свађе – прочитао чланак са насловом „Ниш Експрес“ у дневном листу „Блиц“ из Србије. Чланак је објављен истог дана када је и добио новине од затворског чувара. То се десило 2005. године. (Када је касније суочен са чињеницом да је чланак у дотичном дневном листу био објављен 09.06.2004. године, он је, ипак, потврдио свој првобитни одговор и објаснио да он није био у затвору у јуну 2004. године) Након што је био пуштен из самице, са собом није понео новине са поменутиим чланком, јер их је вратио другом затворском чувару, како би заузврат добио нове. Након не више од пет дана, пошто је био пуштен из самице, прошао је крај Фљоримове ћелије и испричао му за новински чланак. У то време, Фљорим је ћелију делио са Ридваном Хаљимијем. Фљорим га је питао шта је било написано у чланку. Он му је чланак превео напамет, јер је у питању био краћи текст, па га је упамтио. Фљорим је желео да пронађе тај дневни лист. Касније је сведок био суочен са својом ранијом изјавом од 25.08.2006. године, у којој је рекао да је чланак показао Фљориму и да му је испричао да се у њему наводи његово име, те да му је превео поменути чланак, а да га је овај касније исекао из новина. Сведок „Алфа“ је потврдио свој првобитни исказ, објаснивши неподударност вероватним проблемима у преводу у истражној фази поступка.

Када је реч о минирању аутобуса, сведок „Алфа“ је посведочио током главног претреса да је до разговора на ту тему дошло током разговора о Фљоримовом бекству из базе „Бондстил“. Фљорим му је причао о жицама, експлозиву и дужини жице. Фљорим се смејао док је говорио о томе како је одмах након што је спојио „плус“ и „минус“ полове дошло до минирања аутобуса. Никада са Фљоримом није разговарао о томе како се минира аутобус, него су увек разговарали о том конкретном аутобусу „Ниш Експреса“. Сведок „Алфа“ био је суочен са својом ранијом изјавом од 25.08.2006. године, када је рекао да је, покушавајући да не поставља директна питања, упитао Фљорима како се иначе минира аутобус.

Објаснио је да је на ту тему вођен већи број разговора и да је увек било јасно да су разговарали о аутобусу „Ниш Експреса“: Он лично и сви затвореници знали су да је Ејупи био оптужен само за аутобус „Ниш Експреса“. Дакле, сваки пут када би разговарали о томе како се минира аутобус, било је очито да су разговарали о нишком аутобусу.

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 13 of 40

Веће је сведоку скренуло пажњу на чињеницу да је у својој изјави из предпретресне фазе (25.08.2006.) изнео низ детаља у вези са експлозивом и како је детониран („Фљорим Ејупи ми је објаснио да можеш да употребиш два свежња експлозива, да између ставиш жицу, залепиш их селотејп траком. Међутим, без обзира колика је тежина, не може да експлодира док год то не спојиш са акумулатором, тј. аутомобилским акумулатором.“), о чему током судског претреса није говорио. Након што су наведене предпретресне изјаве прочитане на суду, сведок је потврдио да их је дао, рекавши да се сада присетио целог разговора. Потом је изјавио да је Ејупи поменуо две жице прикопчане на акумулатор, као и врсту експлозива, који су звали „сапун“. Одговарајући на конкретна питања, потврдио је да Фљорим јесте рекао да је он био тај који је спојио жице на акумулатор.

Сведок „Алфа“ је такође изјавио да је Фљорим поменуо и остале саучеснике, момка по имену Аљбан (Alban) из Пећи, као и човека из Ђаковице. Поред тога је поменуо и извесног Незира Келмендија (Nezir Kelmendi), који је финансирао акцију.

Другом приликом, док је шетао са Ејупи Фљоримом, овај му је испричао и то да су након експлозије са лица места побегли аутомобилом. Негде ван пута их је чекала „опел вектра“. Неки полицајац КПС им је рекао да се држе пута који води кроз нека села како би стигли до пута који још није био под блокадом полиције. Тај пут водио је поред језера „Батлава“, према раскрсници путева за Приштину и Подујево. Од Фљорима је сазнао и то да су ауто добили од неког другог како би приметили трагове. Након што је био суочен са својом изјавом од 25.08.2006. није могао да потврди да је Фљорим рекао да је аутомобил био паркиран један километар даље од места извршења кривичног дела.

Када је упитан о томе каква је била Ејупијева реакција након експлозије, испрва није могао да се сети. Потом је суочен са својом изјавом од 17.04.2006. године, где је рекао како му је Фљорим испричао да се смејао као „Бин Ладен“ када је аутобус минирао и када су Срби летели кроз ваздух, док су повређени вриштали. Ову своју изјаву је потврдио.

Када је реч о тачном времену када је аутобус прешао границу, та информација је дошла од команданта Љате, тј. Љатифа Гашија (Latif Gashi), који је исту проследио „Бекију“, тј. покојном Агрону Суљејманију (Agron Sylejmani), а овај затим проследио Ејупију. Овом разговору присуствовала су и браћа Баша, као и Селџим Краснићи (Selim Krasniqi), и све се то одиграло у Митровици. Љатино име се помињало и у разговорима у Дубрави.

Сведок „Алфа“ је у притворски центар Дубрава пребачен у лето 2005. године. Он је био први који је био пребачен. Ејупи Фљорим и Баша Бујар су пребачени касније. Он је успео да побегне из Дубраве, али је ухваћен месец дана касније, тј. 11.11.2005. године. Током тог периода није разговарао са Ејупијем. Након што је ухапшен и враћен у Дубраву, свакодневно је био у контакту са Ејупијем, и то

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 14 of 40

најмање 8 сати дневно. У Дубрави је (сведок „Алфа“) делио ћелију са Скендером Хаљиљајем (Skender Halilaj) и био је део групе Скендера Хаљиљаја. Ејупи је био део друге групе са Фаиком Шаћиријем (Faik Shaqiri) и Шкумбином Мехметијем (Shkumbin Mehmeti), али би се повремено састајали на чају и тада би разговарали. Сведок „Алфа“, Фљорим и остали су чак разговарали и о бегу из затвора. Потом су поново разговарали о мартовским нередима, бомби и аутобусу. Тада је сазнао да је Незир Кељменди био тај који је групи обезбедио аутомобил. Такође је сазнао да су Ејупи Фљорим и „Беки“ (Агрон Суљејмани) били веома блиски. Покојни Агрон Суљејмани је одабрао Фљорима да изврши тај задатак и пренео Фљориму информацију са конкретним временом када ће аутобус са српским путницима ући на Косово.

Када је реч о томе да се Ејупи поносио злочином који је извршио, одговарајући на конкретно питање сведок „Алфа“ је изјавио да му је једном приликом Ејупи рекао следеће: „Или уради нешто велико или завежи! Немој ништа да урадиш!“ Док су разговарали о минирању аутобуса, Фљорим никада није тврдио да је невин.

Након што је упитан, категорички је одбацио тврдњу да му је нешто било обећано од некога. Такође је порицао да је тражио да буде пребачен у другу земљу. Само је тражио да буде пребачен на друго место, у Митровицу, јер је био сам у ћелији у Призрену, а породица му је била далеко. Тужилац му је само обећала да ће се потрудити да буде безбедан у затвору.

Што се тиче боравка у самици у Митровици, разјаснио је да је чланак у „Блицу“ прочитао током свог другог боравка у самици. Тамо је био стављен, јер је ударио чувара који није хтео да Ејупијевој деци да воде током посете. У самици је био укупно мање од пет пута, али више од два пута. Први пут је боравио у самици након што су се он, Фљорим и Баша Бујар побунили. Били су у његовој ћелији и планирали су узму Дона Скота (Don Scott), управника притворског центра, за таоца. У то време њих тројица била су у одвојеним ћелијама, тако да су прекршили кућни ред тиме што су се нашли у истој ћелији. Циљ овог узимања таоца био је да Ејупи буде пребачен у други затвор.

У другој ситуацији, били су испланирали да од чувара узму кључеве. Узели су металну цев и сакрили је у траву у делу дворишта за рекреацију. Међутим, цев је била откривена, а рекреација отказана.

Одговарајући на питање оптуженог, сведок „Алфа“ је потврдио да је Ејупију давао пилуле за опуштање и спавање, које су иначе биле део његове терапије, тако што му их је дотурао кроз отвор за достављање хране на вратима ћелије.

Када је реч о његовој сарадњи са полицијом, сведок „Алфа“ је рекао да је у време када га је полиција позвала у Приштину он био слободан. Отишао је по позиву и дао изјаву у вези са нередима из марта 2004. године. Испричао им је истину, признао шта је урадио и такође оптужио друге. Разлог за то било је његово разочарање у групу. Веровао је у нешто и мислио је да и остатак групе

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 15 of 40

тако размишља. Међутим, спознао је њихова права лица, јер су искористили невине људе како би изазвали немире и злоупотребили ситуацију. Многи наивни демонстранти били су рањени или су погинули, као што је то био случај са неименованим 15-годишњим дечаком, који му је умро на рукама, само зато што је учествовао у демонстрацијама.

Није било лако наговорити га да сарађује. Ту је био полицајац КПС по имену Мурат, иначе професор у полицијској академији, који је радио за регионалну полицију у Митровици и који му је испричао (сведоку „Алфа“) да није имао појма с ким је имао посла. Та група је пљачкала имовину и пуцала на полицију. Мурата је срео два пута пре него што је био позван у Приштину.

2005. године, док је био у затвору заједно а Ејупи Фљоримом, полиција га је по први пут упитала да од Фљорима измами податке у вези са случајем минирања нишког аутобуса. Пре тога са Фљоримом није превише разговарао о том случају. Након тога, сваки пута када би имао прилику, провоцирао је Фљорима на разговор. Двојица међународних полицајаца са којима је био у контакту били су Немац Франк Нолти и један Аустријанац. Испричао им је колико је свакодневно био у контакту са Ејупијем. Сложили су се да ће покушати да обави свој задатак постепено и без постављања директних питања. На тај начин је прикупљао информације сваки пут кад би му се зато указала прилика, док би шетали заједно, када су планирали бег из Митровице и када би играли карте. Био је сасвим свестан чињенице да се излагао опасној ситуацији. Чак је и полиција била изненађена чињеницом да је пристао да то уради. Полицајац му је рекао да је или превише храбар или превише глуп. У сваком случају, живот му се прихватањем тог задатка потпуно преокренуо. Његова сарадња са полицијом и његов исказ на овом суђењу донели су му само проблеме, али је он ипак сматрао да је боље да говори истину.

Сведок Ентони Џејмс Дејвис је исказ дао током рочишта одржаног 17.04.2008. године. 2001. године је био припадник Специјалне истражне групе британског контингента Кфора. Углавном су се бавили ислеђивањем тешких кривичних дела почињених од стране британског војног особља, али су истовремено пружали помоћ Унмику у вршењу увиђаја места извршења дела. Он је специјализован за ислеђивање места извршења дела. Дана 16.02.2001. године од њих је затражено да пруже подршку у ислеђивању места извршења дела полицији Унмика и њиховим иследницима који су већ били на лицу места у близини границе. Тамо је отишао са својим колегом Дарелом Гајом Ходером. На лице места су стигли у 14:15 часова, где су остали до 17:00 часова, како је прецизно наведено у његовом извештају од 20.02.2001. године.

Место извршења дела распростирало се на површини од око пола километра у радијусу. Нису улазили на подручје саме експлозије, јер су се тиме бавили припадници Унмикове полиције. Били су обавештени да је у близини места експлозије уочена детонаторска жица. Са пар припадника инжињеријске јединице - који су проверавали подручје у потрази за евентуалним секундарним направама – ишли су за том жицом кроз њиву најмање један километар од места

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 16 of 40

експлозије. Било је пар тачака на којима је жица била укопана, да би потом поново излазила на површину. На тим местима се видело да ископана земља није била свежа.

Тако су дошли до краја детонаторске жице и усредсредили су се на ово подручје (координате EN 18343-53001) како би прикупили доказе. Ово подручје налазило се на њиви, преко које се протезао ред жбуња које је заклањало поглед на место експлозије. На крају детонаторске жице нису нашли ништа што би могло имати везе са направом помоћу које би био затворен круг. Крај жице био је огољен, го. Околно подручје није било угажено као да је на њега била положена некаква тешка направа, али су пронашли доказе кретања. Направили су фотографије отисака обуће, али они нису били довољно дубоки да би се узео одливак. Цело подручје било је обрасло сувом травом. Нађени су отисци обуће, али на травнатој површини нису могли да идентификују путању којом су лица дошла на то подручје и путању којом су са њега отишли. У близини завршетка жице није било траве, јер је то подручје било суво и обрасло драчом. Неко време су провели ту у покушајима да пронађу доказе, изолир-траку или нешто са чега би могли да узму отиске прстију, али без успеха. Потом су се повукли уназад, дошли до пања дрвета и тада су угледали, забијен у кору дрвета, опушак цигарете. На том подручју нису постојали било какви објекти или путеви. Повезавши то са детонаторском жицом, увидели су важност опушка, који су фотографисали, потом узели и запечатали. Сведок је потврдио да се са места где се налазио пањ могао видети надолазећи аутобус. Када су му показане оригиналне фотографије, сведок је препознао тачку опаљења, односно први пањ са завршетком детонаторске жице, као и командну тачку, тј. други пањ и опушак који је био заденут у кору дрвета. Такође је препознао и белу мотку, која је највероватније коришћена као маркер за детонацију.

Када је упитан у вези са стањем опушка, сведок је рекао да није био сув, што би сугерисало да је тамо био неко време или неколико дана, али није био ни мокар или влажан од пљувачке, што би указивало на то да је цигарета недавно (пре неколико минута) попушена. Опушак није био сув услед временских прилика и чинило се да је био чист, јер није био покривен прашином као да је тамо био неко време. Изгледао је свеже, као да је попушен дефинитивно тога дана. Филтер је био чист, а цигарет-папир нормалан, бео. Када је упитан како је опушак био заденут у кору, рекао је да је цигарета заправо тако била угашена. Прегледали су опушак пре него што су га уклонили, али га нису додиривали како би избегли сваку евентуалну контаминацију. Опушак су узели стерилном пинцетом, ставили га у провидну пластичну врећицу и запечатали је. Сећа се да је након напуштања Косова водио два или три телефонска разговора са Унмиковим иследницима, које је занимало колико је опушак био свеж. Он је потврдио наводе свог извештаја од 20.02.2001. године.

На конкретна питања браниоца оптуженог, он је потврдно одговорио да након доласка на тачку опаљења нико осим инжињераца није ишао испред њих, јер су ови морали да провере подручје из безбедносних разлога. Нико им није рекао за опушак, него га је пронашао заједно са колегом. Подручје је било удаљено и до њега се могло стићи само пешице.

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 17 of 40

Сведок Дарел Гај Ходер је свој исказ дао током рочишта одржаног 17.04.2008. године. 2001. године он је био виши иследник, један од двојице квалификованих иследника за вршење увиђаја места извршења кривичног дела у британском контингенту Кфора. Дана 16.02.2001. године, заједно са својим колегом наредником Дејвисом, имао је задатак да оде на место експлозије и да пружи подршку иследницима Унмика у вршењу увиђаја. Када су стигли на лице места, тамо су већ били иследници Унмика који су били сконцентрисани на само подручје експлозије, па су они зато одлучили да заједно са инжињерцима прате детонаторску жицу и да се усредсред на тачку опаљења. За детонаторску жицу су чули од припадника британског Кфора. Двојица цивила су испричали патроли недуго пре експлозије да су уочили некакву жицу.

Пратили су жицу. На самом почетку је била закамуфлирана. Потом је жица прелазила преко железничких шина. Тамо су пронашли спојеве. Жица је била читава када су је прегледали, али су пронашли везе. Објаснио је да су, с обзиром на то да су спојеви били видљиви, извршиоци највероватније исекли жицу на оба краја и пре напада се вратили како би их поново спојили. Жица је била дуга километар ипо и завршавала је у малој удолини, где је било жбуња и пањева. Подручје је „усред ничега“, јер унаоколо нема баш ничега. Жица се завршавала на пању. Нашли су само огољену жицу, без батеријског пуњача, који је очито био однесен. Стојећи код тог пања увидели су да ко год да је активирао бомбу није могао да види аутобус или место експлозије. То их је навело на помисао да је то лице морало да има саучесника. Стога су претражили околну подручје.

Док су ишли узбрдо кроз долину, наишпи су на други пањ отприлике 5-10 метара од првог. Прегледом подручја пронашли су некаква влакна на пању и опушак цигарете на кори дрвета. Пре него што су било шта урадили, фотографисали су лице места, а он је направио видео-снимак. Од овог другог пања пружао се директан и неометан поглед на пут којим се аутобус кретао. Такође су видели белу мотку која је очито била употребљена као маркер.

Након што су му показане оригиналне фотографије, сведок је идентификова тачку опаљења, крај детонаторске жице на првом пању, као и секундарну тачку (командну тачку), други пањ са опушком, те погледе из различитих углова.

Одговарајући на конкретно питање, објаснио је да је добро погледао опушак пре него што га је узео. Описао је да је опушак био свеж, те да није променио боју, да тамо није био дуго времена да би био изложен дејству метеоролошких прилика. Опушак је био уденут у кору дрвета. Приликом узимања опушка користио се пинцетом. Опушак на додир није био тврд, него мекан. Ипак су морали бити веома опрезни приликом узимања доказа, како га не би оштетили или контаминирали. Без обзира на то, могао је да осети да опушак није био тврд. Опушак су ставили у провидну пластичну врећицу. Врећицу су запечатали тако

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 18 of 40

да није могло доћи до контаминације доказа и тако да није могло доћи до било какве опструкције.

Такође је препознао белу мотку и објаснио да је она очито била употребљена као маркер за место где је био постављен експлозив. Ако бисте седели код другог пања, где је иначе пронађен опушак, и ако бисте одатле посматрали пут, онда би јасно видели тренутак када аутобус прође поред маркера. Без употребе маркера, онда би могло доћи до неправовременог активирања и промашаја, јер не би било ничег што би указивало на позицију пропуста у који је била постављена бомба.

У одговору на питање потврдио је да је он био тај који је направио видео-снимак који почиње са снимком тачке опаљења. Прво је снимео цело лице места, а потом тачку опаљења са завршетком жице, а онда и командну тачку са опушком. Наредник Дејвис је био тај који је фотографисао. Приликом прегледавања видео-снимка који почиње од 28:53 минута и траје до 36:31 минута, сведок је потврдио да је ово његов снимак, иако је очито да је реч о копији.

Нанон обављеног увиђаја, вратили су се у Косово Поље, прикупили све доказе, своје извештаје, физичке доказе, фото-додатке, као и видео-траку, и све то предали Унмиковој Јединици за тешка кривична дела у Приштини дана 17.02.2001. године. У периоду између 16. и 17.02. 2001. све наведено су чували у обезбеђеном ормарићу за доказе унутар њихове обезбеђене канцеларије.

Сведок Мурат Мехмети дао је исказ 24.04.2008. године. Он се КПС придружио 2000. године. Радио је као регионални координатор у КПС у Митровици. Априла 2002. године је пребачен у Јединицу за тешка кривична дела у Митровици, где је радио до јануара 2006. године. Није био укључен у истражни поступак у случају минирања нишког аутобуса, али је био укључен у истражни поступак у вези са нередима из марта 2004. у Митровици само 15 дана, јер је након тога истрагу преузела специјализована јединица. Није водио било какав директан разговор са сведоком „Алфа“, нити га је испитивао. Он је само био у јужној полицијској станици када су припадници јединице за тешка кривична дела из Приштине разговарали са сведоком „Алфа“ без вођења белешки. Није знао о чему је реч, већ је био тек пасивни слушалац. Није давао било какве савете сведоку „Алфа“ у вези са његовом евентуалном сарадњом са полицијом или у вези са лицима умешаним у мартовске нереде. Одговарајући на конкретно питање да ли му је икада испричао нешто о групи људи која је током мартовских нереда вршила кривична дела, одговорио је да се не сећа. Поново је срео сведока „Алфа“ када га је спроводио из његове махале у станицу полиције. Ово се десило након мартовских нереда. Двојица међународних полицајаца су га замолила да сведока „Алфа“ спроведе до станице полиције. Није ступио у разговор са њим. Међутим, одговарајући на конкретна питања, присетио се да је сведок „Алфа“ изразио забринутост за своју безбедност двојици међународних полицајаца, тражећи спровођење одређених безбедносних мера. Није се сећао да ли је

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 19 of 40

сведок „Алфа“ тражио одређене привилегије. Потом је накратко видео сведока „Алфу“ у згради регионалне полиције у Митровици, али му се није обраћао. За полицијску академију је радио тек неколико дана као инструктор. Није волео поучавање.

Сведок вештак Андрија Блажевић ради као припадник јединице за експлозиве у Хрватској већ 14 година. Он је стручњак за све врсте експлозива. Стране у поступку су биле задовољне нивоом његове стручности и квалификацијама, као и искуством које има у тој области.

Од њега је тражено да прегледа све расположиве доказе и да утврди како је дошло до експлозије. Конкретно је тражено да утврди како је детонирана експлозивна направа, при чему је требао да назначи све могуће техничке алтернативе.

На располагању је имао оригиналну жицу у дужини од 1500 метара, као и сву документацију и оригиналне фотографије из списка предмета.

Своје мишљење у писаној форми предао је на рочишту одржаном 13.05.2008. године. На основу онога што је утврдио и израчунао, дошао је до закључка да је за активацију електродетонаторске каписле – при чему се користи кабл дуг 1500 метара – потребан извор напајања који ће произвести струју јачу од 94,4 волта, како би се активирао детонатор, за шта је потребна детонаторска машиница (која производи струју напона од 300 па до 1100 волти) или генератор који производи струју равномерног напона (који на излазу даје напон од 110, 220 или 380 волти). Током претреса је изнео објашњење да је према формули (снага=напон/укупан отпор) – помоћу које је израчунао неопходни напон – минимална снага за сигурно активирање 2 ампера и тај минимум је утврђен коришћењем војних табела за минирање. Испод те вредности немогуће је активирати било какву врсту детонатора. Укупан отпор јесте збир отпора електричног кабла (у овом случају 43.7 ома) и отпора електродетонаторске каписле (3.5 ома, при чему је узета највећа вредност отпора). Тако се израчунава минимални напон неопходан за активирање детонатора у нашем случају: $2 \cdot (43,7 + 3,5) = 94,4$ волта. Постоје различите врсте детонатора са отпором од 0,2 до 3,5 ома. Стога, ако се израчуна отпор детонатора са минималним отпором (пошто не знамо о којој врсти детонатора је реч у овом конкретном случају), дакле са 0,2 ома, резултат ће бити $2 \cdot (43,7 + 0,2) = 87,8$ волти. То значи да аутомобилски акумулатор од 12 волти или камионски акумулатор од 12 или 24 волта не би био довољан за активирање детонатора. За то је потребна или минерска машиница или генератор. Такве минерске машинице се користе у грађевини, при уништавању стена, у војсци и у полицији. Оне су нешто мање од аутомобилског акумулатора и њихова тежина варира од 330 грам до 1,5 или 3,5 килограма. Лако је преносива и једноставна за употребу. Посотје специјализоване фирме које продају те минерске машинице. Такође је могуће ручно израдити једну такву машиницу уколико поседујете одређено познавање електронике, при чему вам је потребан кондензатор и још неки електронски делови, за које он, иначе, не зна како се склапају. Такође је могуће употребити

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 20 of 40

аутомобилски акумулатор и кондензатор, али су за то потребни и други електронски делови како би се кондензатор напунио.

Што се тиче генератора, био би довољан обични генератор који производи струју напона 110 до 380 волти, јер производи исту врсту струје константног напона.

Сведок је обавио и експеримент. Узео је жицу дугу 1500 метара пронађену на лицу места, која је иначе била прекинута на 9 места. Како би проверио у каквом су стању комади жице, повезивао их је један по један на извор напајања струјом и сваки од њих је проводио струју. Потом је повезао свих девет делова и проверио да ли проводе струју. Измерио је отпор ом-метром и утврдио да он износи 43,7 ома. Потом је жицу спојио са детонатором и аутомобилским акумулатором од 12 волти, али то није функционисало, јер је отпор у каблу био превисок.

Упитан да ли би противтенковска мина могла изазвати овакву експлозију као што је ова у нашем случају, објаснио је да противтенковска мина садржи око 3,5 килограма експлозива, а да на основу слика које је видео сматра да је количина експлозива употребљена у овом случају морала бити много већа. Такође је објаснио да у случају активирања противтенковске мине дејство експлозије може бити изражено и на околину, али да она ипак има свој основни смер. У случају експлозије експлозива који је увезан, она се шири свуда око и смер и облик експлозије није дефинисан. Међутим, у случају нагазне мине аутобус би морао да нагази на упаљач исте како би је активирао. Након што је упитан да ли би противтенковска мина могла изазвати такву експлозију да се налазила у аутобусу, сведок је изјавио да би одговор, ако би се у обзир узело само оштећење аутобуса, био мање-више потврдан. Након посматрања кратера који је настао услед експлозије, вероватно је реч о већој количини експлозива.

Сведок Кристер Олофсон (Krister Olofsson) је био капетан у шведском контингенту Кфора и шеф јединице за пратњу аутобуса „Ниш Експреса“ у оквиру шведског батаљона. Он је био задужен за спровођење око 60 пратњи аутобуса „Ниш Експреса“. Поднео је извештај 2001. године, а дао је и изјаву 21.03.2006. године. Описао је уобичајени поступак:

Припадници британског контингента Кфора (Друга краљевска тенковска регимента) била је одговорна за контролу улаза. Они су претражили аутобусе, проверавајући да ли у њима има оружја, експлозива итд. Пре него што би пратња кренула са тзв. Капије 3, британски тим стручњака за минско-експлозивна средства би прегледао пут. Ово би било урађено у оквиру 2 сата пре самог поласка са Капије 3. Пратња из шведског батаљона и британски војници нису били у контакту путем радио-везе. Уколико је било потребе за радио-везом, онда је то морало да се уради преко батаљона. То би потрајало око 10 минута. Шеф Капије 3 био је начелник зоне одговорности. Он је био тај који је вођи тима за пратњу давао знак када ће кренути са Капије 3. Ово је рађено давањем сигнала рукама, јер није било радио-везе. Аутобус „Ниш Експреса“ је обично долазио на време, али би понекад српска погранична

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 21 of 40

контрола прегледала аутобусе, што је понекад трајало нешто дуже. Конвој није смео да се зауставља, па је прво возило из пратње било задужено да зауставља саобраћај. Саобраћај на путу је обично био веома густ, са доста и војних и цивилних возила. Ни припадници шведског батаљона, нити британски војници нису били на радио-вези са људима из аутобуса „Ниш Експреса“. Обично би видео-камером снимали пратњу и конвој, а некада су имали чак две камере. Једна би била у првом возилу, а друга на зачељу колоне.

Дана 16.02.2001. године он је био задужен за пратњу. Тим за пратњу је кренуо из базе „Викторија“ (Victoria) у 08:10 часова, и стигао на Капију 3 у 09:35 часова. Саобраћај је био уобичајене густоће. Што се тиче њих, није било одступања од уобичајеног поступка тога дана. Стигли су на време и он није чуо за било какво кашњење. Да је и било дојаве о кашњењу, он то не би био чуо.

Није знао зашто је британски тим за претрагу одлучио да прегледа пут у смеру југ-север, уместо уобичајеног смера север-југ, пошто ниједан део пута није смео да буде „старији“ од 2 сата, што значи да је сваки део пута требао бити прегледан у оквиру 2 сата пре него што би конвој под пратњом до њега стигао.

Конвој је са Капије 3 кренуо нешто иза 11:00 часова. Он је седео у првом возилу. Са собом су имали и видео-камеру. (Тај видео-снимак је предат бригади војне полиције Кфора, а након што су га добили назад, утврђено је да је исечено неколико минута снимка. Оригинална ВХС трака би требала бити у поседу Кфорове мултинационалне бригаде Центар).

Након отприлике 1 пређеног километра од Капије 3, осврнуо се на конвој и угледао снажну експлозију код пропуста А. Био је погођен први аутобус. Видео је пламени стуг на источној страни пропуста. Прво је помислио да је аутобус био погођен ракетним бацачем, али је експлозија ипак била снажнија. Пружили су прву помоћ и помогли припадницима тима за претрагу.

Одмах након што су се вратили у базу „Викторија“ око 18:00 часова, наређено им је да се придруже снагама за брзо реаговање (са којима су остали 2 дана) јер је дошло до избијања нереда у Чаглавици, Грачаници и Лапљем Селу, услед напада на аутобус „Ниш Експреса“.

Сведок Ентони Бител (Anthony Bithell) је био трупни наредник у оквиру британског контингента Кфора. Он је изјаву (извештај) дао 19.02.2001. године, као и исказ у својству сведока пред истражним судијом 20.03.2001. године. Дана 16.02.2001. године имао је задатак да спроведе тзв. „Операцију Стобарт“, тј. да прегледа тзв. „Руту Соко“ и „Руту Змија“ и спречио евентуалне заседе, проверио места за постављање заседа, те пропусти у које би могао бити постављен експлозив. Међутим, када је стигао на раскрсницу на „Руту Соко“ одакле је позвао Капију 3, речено му је да аутобус „Ниш Експреса“ касни један сат. Стога је очекивао да ће конвој кренути са Капије 3 у 12:00 часова. Одлучио је да измени првобитни план, те да крене са супротног краја и прво провери подручје дуж „Руте Змија“, уместо да прво проверава „Руту Соко“. Крећући се низ пут зауставили су се једном како би проверили некакву гаражу, а потом су проверили локације дуж „Руте Змија“ и на крају продужили „Руту Соко“.

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 22 of 40

Доста пре 11:00 часова, угледао је конвој Кфора (сачињен од тзв. „Хамер“ џипова и аутомобила и камиона са српским регистарским таблицама) како пролази. Помислио је да би то могао бити „Ниш Експрес“, па је зато ступио у контакт са Капијом З. Речено му је да то није било то и да „Ниш Експрес“ и даље касни један сат. (О овом Кфоровом конвоју и другом позиву упућеном Капији З говорио је само у свом извештају, али не и истражном судији). Негде око 11:05 часова, прегледали су два аутомобила и док су прегледали други, добили су радио-поруку да је „Ниш Експрес“ спреман да крене са Капије З. Брзо су се одвезли низ „Руту Соко“ према Капији З, проверили пропуст Е, али су због стиске с временом пропусте Ц и Д проверили тек површно. Пре него што су стигли до пропуста Б, угледали су двојицу мушкараца како стоје на врх брда садесне стране пута. Зауоставили су ауто и његов преводилац је позвао људе да се спусте. Мушкарци су им рекли за жицу коју су видели и повели су их дуж шина до тог места. Били су удаљени 20-25 метара од пута када су иза себе зачули експлозију. Окренули су се и погледали према путу и угледали велики црн облак на удаљености од око 80 до 100 метара навише уз пут. Описао је лице места са мртвим телима и повређеним људима који су запомагали. Пружили су прву помоћ, а потом послали извештај у штаб. Вратио се назад уз шине како би пронашао жицу о којој су му говорила двојица мушкараца. При дну шина је скрену у десно и након 10 метара угледао је жицу како лежи на земљи неких пет метара даље. Није је пратио, само је на брзину погледао уоколо како би проверио постојање евентуалних секундарних направа. Потом је обавестио штаб да је експлозив активиран детонаторском жицом.

Остали војници шведског контингента Кфора, **Сузана Ларсон**, **Тони Карлсон** (обоје припадници тима за пратњу из шведског батаљона), војник британског контингента Кфора **Џон Пол Хјуз** (заједно са наредником Бителом учествовао у „Операцији Стобарт“), као и **Јетон Драгуша** (преводилац наредника Битела), чије су изјаве и извештаји прочитани уз претходну сагласност страна у поступку, дају опис објективних чињеница на исти начин како су то урадили и капетан Олофсон из шведског контингента Кфора и наредник Бител из британског контингента Кфора, чије изјаве нису откриле било какве нове детаље или информације у овом предмету, па је стога суд био става да би било излишно давати детаљан опис тих изјава и извештаја.

Полицијски извештаји **Жан Ив Пена** из регионалне јединице за убиства, **Кристофа Ринодоа** из истражне јединице за тешка кривична дела, **Цем Цетима** из форензичке јединице, **Франка Нолтија** из вође тима истражне јединице за тешка кривична дела (саслушавао сведока „Алфа“), те **Холгера Линденауа**, иследника истражне јединице за тешка кривична дела (припремио два извештаја у вези са испитивањем сведока „Алфа“), узети су у разматрање приликом утврђивања чињеничног стања и приликом утврђивања кредибилитета сведока „Алфа“.

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 23 of 40

Оптужени Ејупи Фљорим се изјаснио да није крив у односу на све тачке оптужнице. Одлучио је да се брани ћутањем. Такође је одбио давање исказа или одговора током истражног поступка.

Г. ОЦЕНА ИЗВЕДЕНИХ ДОКАЗА

1. Налази у вези са чињеничним стањем.

Чињенично стање у вези са трагичним догађајем до кога је дошло 16.02.2001. године, као и тешке последице овог кривичног дела неспорне су и довољно разјашњене изјавама преживелих оштећених, изјавама и извештајима војника Кфора, полицајца Унмика, извештајима са мета извршења кривичног дела, оригиналним фотографијама начињеним непосредно након експлозије, медицинским извештајима и другом документацијом из списка предмета. Након више од седам година од извршења кривичног дела, било је немогуће утврдити какву врсту експлозива су извршиоци поставили у пропуст на путу којим се конвој кретао. Слично томе, било је немогуће утврдити која врста детонатора је била употребљена за активирање експлозива.

Након извођења доказа током главног претреса, суд је као доказане узео следеће чињенице:

У дотично време постојала је редовна аутобуска линија на којој су саобраћали аутобуси „Ниш Експреса“ и који су возили из Ниша у ужој Србији до Грачанице на Косову и назад, два пута недељно, понедељком и петком. Аутобус би из Ниша обично полазио у 07:00 часова, стизао на контролни пункт Мердаре око 09-09:15 часова, где би аутобус, путници и њихове ствари били подвргнути прегледу од стране Кфора, што би обично трајало око 80-90 минута. Аутобус би на Косово улазио кроз тзв. Капију 3, одакле би ишао под пратњом возила Кфора и наставио до Митровица, да би у Грачаницу, као коначно одредиште, стигао за отприлике сат времена. Из Грачанице, аутобус би се враћао за Ниш око 14:30 часова. Обично би се радило о једном или два аутобуса, али се тог 16.02.2001. године конвој састојао од пет аутобуса, услед великог броја путника који су желели да отпутују на Косово ради Задушница, које су те године падале у 17.02.

Пут којим се аутобус или конвој кретао увек је био исти. Након преласка из уже Србије на Косово кроз Капију 3, наставило би се јужно низ магистрални пут (тзв. „Рута Змија“). Услед ранијих напада на аутобусе, увек су били под пратњом Кфора, а пут и пропусти на њему, као и друге тачке на којима је могло доћи до напада или псостављања заседа возилима која су из уже Србије улазила на Косово, редовно су прегледавани од стране патрола Кфора. У недељама које су претходиле 16.02.2001. године, као део тзв. „Операције Стобарт“, припадници британског контингента Кфора су имали задатак да патролирају и проверавају пут којим се требао кретати аутобус „Ниш Експреса“. Обично би са провером

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 24 of 40

почели од тачке у близини административног прелаза, одакле би наставили у смеру југа. Међутим, тога 16.02.2001. године кренули су са супротног краја тзв. „Руте Змија“ и запутили се ка северу дуж „Руте Змија“. У 11:05 часова, припадници британског Кфора су били обавештени да су аутобуси „Ниш Експреса“ спремни да крену са Капије 3. Патрола је брзо кренула ка северу низ тзв. „Руту Соко“, успут површно проверавајући пропусте на путу.

Око 11:00 часова, на „Руту Соко“ патрола британског Кфора је наишла на двојицу мушкараца који су стајали на брду са кога се пружао поглед на пут. Људи су из обавестили да су видели жицу како се протеже дуж оближњих железничких шина, те су повели војнике низ шине до тачке удаљене неких 25 метара. У том тренутку је конвој аутобуса стигао до тачке експлозије, пропуста А на „Руту Змија“, неких 700-800 метара јужно од Капије 3, у близини села Ливадице (координате EN 19011 53269). Преко пропуста је прво прешао џип шведског контингента Кфора, потом оклопно возило из пратње конвоја, а затим је уследио први аутобус из конвоја. Чим је први аутобус стигао до пропуста А, око 11:15 часова, дошло је до активирања експлозивне направе у пропусту. Силина експлозије одигла је аутобус од тла, уништила његов предњи део и на месту усмртила возача и путнике који су седели у том делу аутобуса. Већи број путника био је тешко повређен, неки од њих су подлегли приликом указивања лекарске помоћи. Остали путници задобили су лакше повреде, мање огреботине или су прошли без повреда. У зони ширине до 100 метара око експлозије лежали су разбацани лешеве и делови тела, личне ствари и делови аутобуса. Поред возача Ненада Стојановића, у аутобусу се налазило 57 путника, сви српске националности. Возач и још 10 путника су изгубили животе, 10 путника задобило је тешке телесне повреде, а 7 лакше.

Из пропуста се протезала црна и црвена детонаторска жица која је ишла дуж железничких шина до места опаљења, удаљеног честара који се налазио на неких 1000 метара југозападно од места експлозије (координате EN 18343-53001). Жица је била дуга око 1500 метара и састојала се од девет секција које су биле спојене црном лепљивом траком. Неколико секција жице било је укопано у земљу. На тачки опаљења жица је била огољена и огуљена тако да је то указивало на вероватно повезивање на електрични терминал. Међутим, сама детонаторска направа није пронађена, ни на тачки опаљења, нити у њеној околини. Са тачке опаљења место експлозије није било видљиво. Неких 10 метара даље од завршетка детонаторске жице налазио се пањ дрвета, од кога се пружао јасан и неометан поглед на место експлозије. На крају замишљене линије између тачке експлозије и пања стајала је бела мотка, која је служила као маркер како би дошло до правовременог активирања експлозива.

У кори пања пронађен је опушак недавно попушене цигарете. Из опушка је издвојен узорак ДНК и тај узорак је одговарао узорку ДНК Ејупи Фљорима, иначе узетом од њега након хапшење у Немачкој које није имало везе са овим случајем.

Ејупи Фљорим био је присутан у делу где се налази тачка опаљења, у време експлозије, а као припадник групе која је планирала и извела напад на конвој аутобуса. Он је деловао у саизвршилаштв са осталим члановима те групе.

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 25 of 40

2. Тврдње у вези са кривичном саодговорношћу Кфора.

Насупрот тврдњама оптужнице, суд није утврдио као доказану чињеницу да је 16.02.2001. године патрола британског контингента Кфора кренула са супротног краја маршруте, јер су били обавештени да ће аутобус „Ниш Експреса“ каснити један сат. Овакво објашњење је нелогично. Као што смо сазнали из изјаве капетана Олофсона, сваки део маршруте требао је бити проверен и прегледан у потрази за евентуалним експлозивним направама и могућим заседама у року од два сата пре наилазак конвоја тим делом пута. Да је британска патрола добила информацију о кашњењу, логична одлука би била да се са претрагом пута почне касније, и то у уобичајеном смеру, са севера на југ. Две изјаве Ентонија Битела недоследне су једна другој у односу на ово питање. Он је изјавио да је одлучио да промени првобитни план и да крене са провером са супротног краја након што је контактирао Капију 3 како би им рекао да је на задатку, када су га обавестили о једносатном кашњењу конвоја. У свом извештају од 19.02.2001. године говорио је о другом контакту са Капијом 3, пре 11:00 часова, када их је, наводно поново позвао и када су му они потврдили једночасовно кашњење. Међутим, у својој изјави датој истражном судији 20.03.2001. године, уопште није помињао овај други позив упућен Капији 3. Одлука коју је донео не само да је нелогична, него је и недоследна његовој изјави. Стога је суд као чињенични налаз утврдио само то да је патрола кренула у проверу пута противно уобичајеној пракси са супротног краја пута, али није утврдио и разлог зашто је то учињено. Овај суд нема надлежност да спроводи истражне радње по овом питању или да прикупља и изводи додатне доказе, јер питање којим се овај суд бави није одговорност Кфора или евентуални нехат у спречавању експлозије који се огледа у пропусту да се открије жица и експлозив постављен у пропуст. Међутим, суд не може а да у овом тренутку не помене да, упркос великим напорима јавног тужиоца, оригинални снимак који је начинио тим за пратњу шведског контингента Кфора није могао бити достављен суду. Копија коју има бранилац заправо је копија настала на основу копије коју је предао јавни тужилац и њеним прегледом веће је утврдило да су поједини делови снимка очито исечени из првог дела снимка (не онај део који је направио наредник Ходер у вези са командном и тачком опаљења), што се подудара са изјавом капетана Олофсона да је видео-снимак предат бригади војне полиције Кфора и да су, након што им је снимак враћен, утврдили да је неколико минута снимка исечено.

3. Тачка опаљења и направа за детонирање.

На основу изведених доказа суд је закључио да је тачка опаљења (тачка са које су извршиоци изазвали детонацију) била тзв. први пањ где су иследници пронашли завршетак жице. На основу изјава наредника Ходера и наредника Дејвиса, те на основу фотографија које је сачинио наредник Дејвис и видео-

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 26 of 40

снимка који је направио наредник Ходер, утврђено је да су крајеви тзв. командне жице били тако огољени и искрзани да је то указивало на то да се ради о правом завршетку жице, а не теко о још једном споју на командној жици. Одбрана је желела да изазове одређене сумње у вези са локацијом тачке опаљења, јер би тиме утицала на доказну вредност опушка цигарете. Суд сматра да је доказано да је командна жица била употребљена за изазивање експлозије и да 1500 метара дуга жица није била тек просто прикривање, како је то одбрана тврдила.

Суд је такође сматрао доказаном чињеницом то да је жица била прикопчана на уређај за детонирање. Направа за детонирање није пронађена, али је стање у коме је била детонаторска жица, како је то горе наведено, указивало на то да је она заиста била прикопчана на такву направу. Стога је разумно закључити да су направу са собом однели извршиоци.

Судећи по изјави сведока вештака, суд је могао да закључи да су извршиоци употребили било минерску машиницу (која чак може бити набављена у слободној продаји или ручно направљена уз претходно поседовање извесног знања из области електронике, при чему би били употребљени кондензатор и још неки електронски делови), било неку другу, импровизовану направу која се састојала од аутомобилског акумулатора, кондензатора и неких других електронских делова који су послужили за пуњење кондензатора. Из изјаве сведока „Алфа“ – у делу у коме се каже да је Ејупи говорио о аутомобилском акумулатору – чини се да је потврђена ова потоња солуција, нарочито ако се узме у обзир то да би извршиоци оставили више трагова да су такву направу купили на тржишту од фирме овлашћене за продају истих.

Противтенковска мина, као могући изазивач експлозије – како је то сугерисано од стране браниоца оптуженог – може бити искључена из ниже наведених разлога. У извештају полицајца Нолтија од 04.05.2006. године стоји навод о томе како је бивши шеф Одељења за убиства у Приштини Сту Келок (Stu Cellock) изјавио да је угледао остатке противтенковске мине у кратеру, али у истом извештају (Нолтијевом) стоји да та чињеница никада није помињана у извештају истражне јединице која је спровела форензичке радње на месту извршења кривичног дела. Поред тога, то је потврдио и вештак за експлозиве, рекавши да је, имајући на уму кратер и штету коју је експлозија нанела, за то била потребна већа количина експлозива од оне коју садржи једна противтенковска мина. Надаље, аутобус би у том случају морао да нагази на упаљач противтенковске мине. Судећи по изјави капетана Олофсона, који је учествовао у више од 60 пратњи, може се закључити да је на тој деоници пута саобраћај, и цивилни и војни, обично био прилично густ. Тог конкретног дана саобраћај је био уобичајеног интензитета. Да су извршиоци били подметнули противтенковску мину, изложили би се великом ризику да на упаљач мине нагази друго возило и да на тај начин промаше своју праву мету. Осим тога, имајући у виду чињеницу да је аутобус „Ниш Експреса“ ишао асфалтним путем, противтенковска мина није могла бити ваљано постављена, јер би у том случају асфалт био ископан и онда би направа била видљива.

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 27 of 40

Главно питање у овом поступку било је да ли је оптужени Ејупи Фљорим одиграо било какву улогу у нападу на конвој. На основу околности случаја (дужина жице, девет спојева који су морали бити направљени непосредно пре напада како би се избегло откривање, чињеница да надолазећи конвој није могао бити виђен са тачке опаљења, последична неопходност присуства другог лица на командној тачки са које се пружао јасан поглед на пут, које би дало знак другом лицу да иницира детонацију, прецизно планирање и израчунавање времена уз употребу маркера), суд је дошао до закључка да напад на конвој није могло да испланира, припреми и изведе само једно лице. Питање је да ли је Ејупи Фљорим у то био умешан.

4. **Анализа ДНК.**

Главни доказ који оптуженог повезује са овим кривичним делом јесте резултат анализе ДНК са опушка цигарете који су пронашли иследници британског контингента Кфора на тзв. другом пању на командној тачки. Научни резултати не могу бити оспорени и они јесу недвосмислени у том погледу.

Међутим, бранилац је оспорио прихватљивост овог доказа и тражио његово издвајање из списка предмета. Веће је 07.02.2008. године одлучило о овом предлогу у смислу одредби члана 154. став 1. и 3. ПЗКПК и одбацило захтев браниоца, те прогласило налаз и мишљење вештака у вези са анализом ДНК од 05.03.2001. прихватљивим доказом. Пошто је ово био круцијални доказ у утврђивању умешаности Ејупи Фљорима у извршење овог кривичног дела, овде је прихватљиво позвати се на закључке из тог решења:

Суд је морао да утврди да ли је доказ прибављен уз кршење одредби кривичног поступка. Пошто је доказ прикупљен у периоду фебруар-март 2001. године, веће је такође морало да утврди да ли је предметни доказ прибављен у складу са одредбама старог Закона о кривичном поступку (ЗКП).

Веће је требало да утврди да ли су покретање истражног поступка и предметне истражне радње (налог за вештачење ДНК од 23.02.2001. године) били спроведени у складу са одредбама кривичног поступка у односу на двојицу познатих осумњичених. Веће је утврдило да је доказ прибављен у складу са законом, па се стога доказ у односу на непознатог осумњиченог има сматрати прибављеним у складу са одредбама закона о кривичном поступку. То га чини прихватљивим на суду у кривичном предмету оптуженог Ејупи Фљорима.

С друге стране, у односу на непознатог осумњиченог (а Ејупи Фљорим је у то време био непознати осумњичени), према одредбама ЗКП уопште није било потребно да истражни судија изда решење са захтевом за вештачење ДНК. У томо смислу, налаз и мишљење вештака у смислу анализе ДНК од 05.03.2001. године проглашени су прихватљивим доказом у кривичном предмету оптуженог Ејупи Фљорима.

<i>Job No.:AA3646</i>	<i>Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.</i>	<i>Comp. No.:015</i>
<i>Created on: 21/10/2008</i>	<i>Translated by: Aleksandar Zivanovic</i>	<i>Page 28 of 40</i>

У односу на ове закључке, суд се позива на детаљно образложење из решења већа од 07.02.2008. године, које је у прилогу записника са рочишта одржаног 15.02.2008. године.

5. Опушак и командна тачка.

Када се ово каже, онда и даље стоји питање када и како је тај опушак цигарете доспео на то место, на командну тачку, где је и пронађен на дан напада, негде између 14:15 и 17:00 часова. Да би се дао одговор на питање „када“, потребно је темељито размотрити стање опушка и метеоролошке прилике на дан напада и претходног дана. Искази двојице иследника британског контингента Кфора апсолутно су доследни у смислу стања опушка. Обојица су га описали као свеж опушак недавно попушене цигарете, који није био осушен услед временских прилика, али који није био ни влажан од пљувачке што би указивало на то да је цигарета попушена пре тек неколико минута. Филтер је био чист, папир нормалан, бео, необојен. Ово су учили пре него што су опушак уклонили и узели на крајње професионалан начин. Опушак нису додиривали како би избегли било какву контаминацију, па су га узели стерилном пинцетом, ставили у провидну пластичну врећицу и исту запечатали. Наредник Ходер, који је био тај који је уклонио опушак, додао је да исти није био тврд на додир, него прилично мекан када га је узимао пинцетом.

Њихови описи стања опушка доследни су оригиналним фотографијама опушка у крупном кадру, односно видео-снимку опушка у крупном кадру.

Њихови описи стања опушка изнесени током главног претреса такође су доследни опису који је у телефонском разговору наредник Дејвис дао иследнику Кристофу Ринодоу дана 11.04.2005. године, односно у извештају од 12.04.2005. године, који је јавни тужилац предао на рочишту одржаном 18.10.2007. године.

Поврх тога, у Кфоровом метеоролошком извештају се наводи да је 16.02.2001. године (датум напада на конвој) време било делимично облачно и суво. Међутим, у периоду између 06:45 и 09:45 било је магле која се мрзла при тлу. Претходног дана, 15.02. време је било делимично облачно и суво. Могуће је да је при тлу било мањег мрза. Дана 14.02. падала је слаба киша.

Судећи по стању опушка, како су га описали иследници, као и на основу метеоролошког извештаја, суд је дошао до закључка да је цигарета, чији је опушак пронађен на командној тачки, била попушена на дан напада, негде пре 11:15 часова. Да је цигарета била попушена претходног дана, опушак би био изложен јутарњој магли која се мрзла при тлу на дан напада, а да је била попушена пар дана пре напада, онда би опушак још више био под утицајем временских прилика.

Да би се добио одговор на питање како је опушак тамо доспео, суд се поново ослонио на исказе иследника британског контингента Кфора. Обојица су

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 29 of 40

изјавила да је опушак био заденут у кору пања дрвета и да је други пањ био удаљен не више од 10 метара од тачке опаљења, на мањој узбрдици. Такође су сведочили да се са тог места пружао јасан, неометан поглед на место експлозије. Када је конкретно упитан о томе како је цигарета била заденута, наредник Дејвис је изјавио да је изгледало као да је цигарета ту била угашена. И на основу њихових исказа и на основу скица места извршења дела, те фотографија и видео-снимка, знамо да је ово подручје било релативно удаљено и да се налазило „усред ничега“, како је то наредник Дејвис описао. Утврђено је да је пањ био на месту које је било далеко од било ког видљивог пута или чак пешачке стазе. На основу свих ових података суд је могао искључити опцију да је оптужени, као обични пролазник, просто одбацио опушак док је пешачио или шетао тим подручјем и да је тај опушак на крају случајно завршио у кори пања дрвета.

Из горе елаборираних разлога, суд је могао да утврди да је Ејупи Фљорим био присутан на том подручју где се налазила тачка опаљења у тренутку када је дошло до детонације бомбе. Међутим, суд није могао прецизно да утврди да ли је (1) он био тај који је дао знак саизвршиоцу који је активирао експлозив, (2) добио сигнал и лично активирао бомбу или је (3) био тек присутан као један од саизвршилаца на тачки опаљења у тренутку експлозије.

У овом тренутку, суд примећује да постојање евентуалних алтернативних улога које би се могле приписати оптуженом не утичу и не умањују кривичну одговорност Ејупи Фљорима.

Оптужени би свакако био кривично одговоран за извршење кривичног дела, јер је у сваком случају био присутан као припадник групе која је испланирала и извела напад.

Другим речима, суд је утврдио да је немогуће замислити алтернативну реконструкцију догађаја која не би резултирала кривичном одговорношћу оптуженог.

Као закључак, суд налази да горе изнесени докази ван разумне сумње показују да је оптужени био један од саизвршилаца кривичних дела за која се терети. Сваки нови доказ представља само додатно поткрепљивање већ постигнутог резултата.

6. Изјава сведока „Алфа“.

Један од таквих доказа који иду прилог горе изнесеном јесте и изјава сведока „Алфа“.

6.а) Недоследности и контрадикторности у његовој изјави.

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 30 of 40

Овај суд прихвата да исказ сведока „Алфа“ није лишен недоследности и контрадикторности између исказа датих у истражној фази поступка и током главног претреса, а како је то и наглашено у резимеу његових исказа. Суд ове недоследности приписује чињеници да је био испитиван много пута, током дужег временског периода и да – како су му то сугерисали полицајци – није постављао директна питања, него је више покушавао да измами информације. Информације је прикупљао када би се нашао у друштву Ејупи Фљорима или када би били у групи која је разговарала и о другим темама или када би слушао разговоре које би Ејупи водио са другима. Поред тога, почео је да прикупља податке готово три године пре него што се током главног претреса увек изнова морао присећати детаља свих тих разговора, уз навођење тачних околности. Сасвим је природно да је понекад мешао ствари када је од њега тражено да се присети када је дошло до којег разговора, којим редоследом су обављани и шта је тачно у сваком конкретном разговору било речено. Он сâм је на веома веродостајан начин објашњавао зашто га је сећање понекад издавало током рочишта у главном претресу одржаном 25.01.2008. године, када је рекао да је понекад мешао ствари, јер је прошло доста времена од тада и јер је и сâм био предмет кривичног поступка и суђења, те је прошао кроз бројна непријатна искуства и био изложен великом притиску. Додао је да евентуални пропусти које је учинио нису били намерни. Његово објашњење је било логично, нарочито када се има на уму да је говорио о нечему што је чуо од Ејупи Фљорима у више разговора који су вођени у различитим околностима, а не о нечему чему је лично присуствовао и сведочио.

Као нерешена контрадикторност у његовом исказу остаје датум објављивања чланка у дневном листу „Блиц“. Он је био веома чврст у свом одговору, након што је био суочен са овим проблемом током главног претреса, а како је то и описано у резимеу његовог исказа. Без оклевања је потврдио да је чланак у дневном листу објављен оног дана када је новине и добио током боравка у самици. Када му је дотични чланак показан током претреса, опет је потврдио да је то тај чланак о коме је говорио. Јавни тужилац је прибавио поменути чланак од српских власти. Или је сведок погрешно у идентификовању чланка који му је био показан, па је у ствари прочитао неки други чланак о минирању аутобуса „Ниш Експреса“ који је објављен у истом дневном листу 2005. године или је погрешно када је рекао да се радило о свежим новинама. Вероватноћа прве верзије је већа, јер је на поновљена питања сведок потврдио да је апсолутно сигуран да су новине биле свеже, те да су биле објављене оног дана када их је и читао.

Друга нерешена контрадикторност односи се на изјаве сведока „Алфа“, односно Мурата Мехметија. Сведок „Алфа“ је причао о разговорима које је водио са полицајцем КПС, укључујући и онај када му је полицајац скренуо пажњу на криминално понашање Ејупијеве групе у вези са мартовским нередима. Мурат Мехмети се присетио своја три сусрета са сведоком „Алфа“, али не и таквог разговора. Када је конкретно упитан у вези са разговором оваквог садржаја, одговорио је да се не сећа. Тај одговор значи да није искључио могућност да је такав разговор био вођен.

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 31 of 40

Контрадикторност изјаве сведока „Алфа“ и сведока вештака Блажевића – а како је то у својој завршној речи нагласио и јавни тужилац – само на први поглед изгледа као контрадикторност. Истина је да је вештак категорички искључио могућност употребе аутомобилског акумулатора за изазивање експлозије. Међутим, на конкретно питање је одговорио да је могуће да се ручно изради таква направа уз употребу аутомобилског акумулатора, кондензатора и још неких електронских делова. С друге стране, Ејупи Фљорим је можда био непрецизан када је говорио о аутомобилском акумулатору. У сваком случају, аутомобилски акумулатор је могао бити употребљен као једна од компоненти импровизоване направе за детонирање. Предност импровизовања је у томе што се тиме, уместо куповине минерске машинице у слободној продаји, смањује ризик откривања.

6.6) Његов кредибилитет.

Изјава сведока „Алфа“ поткрепљена је дописом добијеним од притворског центра Митровица. Сведок „Алфа“ је у притворски центар Митровица дошао 21.04.2005. године (тада је Ејупи Фљорим већ био тамо), а пребачен је у Дубраву 15.07.2005. године, док је Ејупи у Дубраву пребачен неколико дана касније, тј. 20.07.2005. како је то тачно навео сведок „Алфа“. У Дубрави су заједно боравили до 02.12.2005. године, уз изузетак кратког периода током кога је сведок „Алфа“ био у бекству, тј. од 11.10. до 11.11.2005. године.

Питање које се намеће јесте зашто је Ејупи Фљорим толико разговарао са сведоком „Алфа“, када му је износио детаље напада, нарочито ако се имају на уму почетно неповерење и провокативне примедбе, о којима је сведок „Алфа“ говорио током првог дана свог исказа у главном претресу. Тада је такође изјавио да га је Фљорим оптужио да је сведочио против њега и његове групе у вези са мартовским нередима. Међутим, након што је Фљорим разговарао са двојицом људи из Митровице, уверио га је да је ствар решена. Иако је након овога било неколико провокативних примедби, у Дубрави га је поново уверавао да нема чега да се плаши. Поверење Ејупи Фљорима у сведока „Алфа“ није било формално, него се радило о искреном веровању. Суд је до овог закључка дошао не само на основу изјаве сведока „Алфа“ (када је говорио о томе како су заједно планирали више од једног бекства из притворских центара, како су планирали да отму управника затвора, како су често заједно пили чај, играли карте), него и на основу питања која је Ејупи Фљорим постављао сведоку „Алфа“ у вези са таблетама за спавање које је сведок „Алфа“ давао Ејупију. Док је сведок давао одговоре на та питања, говор Ејупијевог тела (константно је потврдно климао главом) показивао је његово слагање са оним што је сведок говорио. Да није веровао сведоку „Алфа“ не би од њега прихватио било какве пилуле.

Сведок „Алфа“ је изнео уверљиво објашњење зашто је одлучио да сарађује са полицијом. Дао је изјаву у вези са нередима из марта 2004. године, када је

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 32 of 40

оптужио не само остале, него и себе. Веровао је у идеју, па се из тог разлога придружио групи демонстраната, али се дубоко разочарао након што је сазнао да су ти људи искористили невин народ како би остварили сопствене себичне циљеве, да су пљачкали имовину, пуцали на полицију, да су били криминалци, а не хероји како је испрва мислио. Полицији је требало доста времена док га је убедила да сарађује и прикупља информације о Ејупијевој умешаности у напад на аутобус „Ниш Експреса“, јер је био прилично свестан чињенице да ће се оваквом сарадњом довести у претећу ситуацију. Такође се присетио онога што се десило у другом кривичном предмету (случај „Подујево“), када је повукао свој раније дат исказ у коме је изнео оптужбе, па је одлучио да је овај пут боље да говори истину и да се ње и држи.

6.в) Његов исказ у вези са конкретном умешаношћу Ејупи Фљорима.

Када је реч о главном питању које је суд требао да реши, а то је умешаност Ејупи Фљорима у напад на конвој, суд је дао пуно поверење исказу сведока „Алфа“. Исто се односи и на део његовог исказа у коме је говорио о умешаности других лица у напад на конвој. У том погледу, његов исказ дат током главног претреса доследан је његовим исказима датим у истражној фази поступка (дана 17.04.2006. године када су га саслушавали Франк Нолти и Холгер Линденау, односно од 19.07.2006. када је изјаву дао међународном јавном тужиоцу, те од 25.08.2006. када га је испитивао Франк Нолти). Изјава сведока „Алфа“ још је један доказ који иде у прилог раније поменутих доказима да је Ејупи Фљорим заиста био саизвршилац предметних кривичних дела, те још један доказ у прилог тврдњи да није деловао сâм. Међутим, упркос давања пуног поверења исказу сведока „Алфа“, суд није у чињеничним налазима могао да утврди да је он, Ејупи Фљорим, био тај који је прикопчао жице и детонирао експлозив, из следећих разлога: Сведок „Алфа“ је све ово чуо од Ејупи Фљорима лично, па је могуће да се Ејупи Фљорим тек хвалисао и желео да преувелича своју улогу. Суду би били потребни додатни докази у прилог тврдње да је он био тај који је заправо направио спој. Таквих доказа није било. На жици иили у делу око тачке опаљења нису откривени било какви отисци прстију. Након захтева јавног тужиоца, суд је 03.10.2007. године наложио вешташење. Испитивања су обављена на основу узорака оптуженог и узорака узетих са жице у сврху вештачења ДНК. Налаз и мишљење вештака од 28.12.2007. године је био негативан, јер није дошло до утврђивања било каквог ДНК профила, услед недовољне количине ДНК на жици. Стога није могло бити обављено упоређивање са ДНК профилем Ејупи Фљорима. Минерска машиница (или аутомобилски акумулатор, кондензатор и други електронски делови) нису пронађени. На основу других, горе поменутих доказа (анализа ДНК са опушка цигарете, метеоролошки извештај), знамо само то да је оптужени био тамо и да је критичног дана попушио цигарету код тзв. другог пања, на командној тачки. Можда је он био тај који је дао знак, али је могао такође и да тамо попуши цигарету и да одшета до тачке опаљења (неких

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 33 of 40

10 метара даље од командне тачке), док је конвој прилазио, а онда заиста и направио спој. Оптужени дефинитивно није био тек пуки посматрач, јер група која организује и изводи такве терористичке акте не би толерисала присуство пролазника или посматрача или тек радозналаца који би се мотали околу у близини места извршења кривичног дела.

Стога у чињеничним налазима суд није могао да утврди тачну улогу коју је имао Ејупи Фљорим, али то ни на који начин не утиче на његову кривичну одговорност. Он је био тамо и једнако је одговоран било да је дао зна, било да је детонирао експлозив, било да је на било који други начин тамо био присутан у својству припадника групе са пуном намером извршења злочина.

7. Одбачени поднесци и предлози.

Током кривичног поступка, јавни тужилац је предао извештај од 18.07.2007. године са приложеним почетним извештајима о инциденту са датумом 20.01.2001. године, у вези са претресом куће Ејупи Наима и Фљорима, као и документацију о пресретнутим разговорима у предмету „Подујево“.

Веће је одбацило ове поднеске, у складу са одредбама члана 152. став 3. тачка 2. ПЗКПК. Извештаји нису садржавали било какве информације релевантне за овај предмет, јер оружје и муниција пронађени током претреса, као и криминално понашање супруге Ејупи Наима нису имали везе са овим предметом. Информације прикупљене путем пресретања разговора у другом предмету – који нема везе са овим – садржавале су нерелевантне податке, као што је уопштено указивање (од стране притвореника и још једног лица ван затвора) на оптуженог као на неког ко је био у притвору због минирања аутобуса, немају никакву информативну вредност, пошто је било добро познато, и то не само у притворском центру, него и на Косову, да је Ејупи Фљорим био притворен у вези са нападом на конвој.

Током поступка, оптужени и његов бранилац су предали поднесак са предлогом да се обави посета месту извршења дела, а да се нарочито обиђе тачка опаљења и командна тачка, како би се проверила видљивост пута са тачке опаљења. Пошто је од извршења злочина протекло доста времена (више од 7 година), вегетација се изменила, а искази иследника којји су вршили увиђај на лицу места били уверљиви и довољно поткрепљени другим доказима из списка предмета, веће је одбацило поднесак као непотребну допуну других документарних доказа (извештај са места извршења кривичног дела, скице места извршења дела, оригиналне фотографије), у смислу одредби члана 152. став 3. тачка 1. ПЗКПК.

<i>Job No.:AA3646</i>	<i>Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.</i>	<i>Comp. No.:015</i>
<i>Created on: 21/10/2008</i>	<i>Translated by: Aleksandar Zivanovic</i>	<i>Page 34 of 40</i>

Д. ПРАВНА КВАЛИФИКАЦИЈА.

Привремени кривични закон Косова ступио је на снагу 06.04.2004. године.

Кривична дела почињена су 16.02.2001. године. У то време, на снази су били Кривични закон Косова (КЗК) и Кривични закон СФРЈ (КЗСФРЈ). Оба закона била су у примени у складу са Унмиковом Уредбом бр. 1999/24.

Околности, догађаји, чињенице подупрте изведеним доказима, потврђују постојање завере и пажљивог планирања. Намера оптуженог била је да изведе напад на конвој и убије што је више могуће људи, искључиво због њихове српске националне припадности. Иако оптужени и његови саучесници нису познавали путнике аутобуса, њихова конкретна намера била је да за мету одаберу тај конкретни аутобус којим су се превозили искључиво путници српске националности. Та намера је исказана чињеницом да су Ејупи Фљорим и његови саизвршиоци чекали док тај аутобус (и ниједно друго возило на путу) није стигао до маркера како би активирали детонатор. Ово потврђује постојање директне намере (предумишљаја – како гласи енглески превод КЗСФРЈ) – *dolus directus* – потпуна свесност ситуације и последицама тог чина, заједно са вољом да се он спроведе у дело. Заједничко планирање и спровођење планова довело је до закључка да је оптужени деловао у саучесништву у смислу одредби члана 22. КЗСФРЈ.

Неспорно је да је последица овог кривичног дела била смрт 11 лица, без обзира на то да ли су страдали на лицу места или су подлегли касније у болници. Постојала је каузална веза између поступака оптуженог и смртних исхода. Из горе наведених разлога, дела која је починио оптужени, уз скретање пажње на људске жртве, квалификују се као кривично дело Убиство из члана 30. став 1. КЗК.

Када је реч о осталим путницима, који су претрпели тешке или лакше телесне повреде или прошли неповређени, намера оптуженог била је иста, а то је да их лиши живота. Само услед сплета околности, које нису имале везе са намером оптуженом, они су остали живи. Сходно томе, тачна правна квалификација овог дела јесте кривично дело Убиство у покушају из члана 30, став 1. КЗК, у вези са чланом 19. КЗСФРЈ.

Члан 30. став 2. КЗК покрива шест тачака тешких облика убиства. Према оптужници, оптужени је извршио убиства и убиства у покушају у смислу одредби члана 30. став 2. тачке 1. 2. 3. (изузев безобзирне освете и личне добити или користи) и 5. КЗК.

Суд је утврдио, и у случају убистава и убистава у покушају, следеће тешке облике:

- Тачка 1. свирепо или подмукло убиство:

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 35 of 40

Убиство као чин је увек свирепо. Да би га сматрали тешким обликом убиства, степен свирепости мора прећи уобичајену свирепост насилног чина одузимања туђег живота. Посматрано са објективне стране, требало би да нанесе тежак, дуготрајан бол, велику патњу, а гледано са субјективне стране, извршилац би требало да искаже нарочиту безосећајност за патње жртава. У овом случају експлозија је изазвала тренутну смрт више лица (разнесена тела, откинута делови тела), али и дугу, болну агонију или мучење жртава које су касније подлегле или претрпеле тешке повреде. Све ово оптужени је могао да предвиди. Истовремено је извршио и чин подмуклог убиства, уз хладнокрвну прорачунатост, из заседе, не остављајући било какву шансу за бекство жртава, спроводећи овај незамисливо гнусан напад.

- Тачка 2. намерно угрожавање живота једног или више лица:

Овај квалификујући фактор не тражи нарочито објашњење. У овом случају, били су угрожени животи многих људи, поврх већ поменутих жртава (војници Кфора, путници у цивилним и војним возилима који су се користили истим путем, пролазници).

Суд сматра да две преостале форме квалификације из тачке 3) и 5) не могу бити примењиве у овом случају. Тачка 3) је једини преостали (након потврђивања оптужнице) квалификујући фактор, „пакост“ би у овом случају могла бити примењива само ако је оптужени имао личне ниске побуде, поред осећања етничке мржње, да изврши ово кривично дело. Суд није могао да утврди постојање таквих. Поред тога, етничка мржња покривена је другим кривичним делом, а то је дело Расна и друга дискриминација. Тачка 5) „на свиреп и насилан начин“ не може бити примењива у овом случају. Кривично дело јесте било насилно, али није почињено на свиреп начин. Свирепост извршење кривичног дела значи да је извршилац претерао са реакцијом услед његове агресивне природе. У овом случају, оптужени се није насилнички понашао, при чему се мисли на конкретну његову умешаност у односу на жртве у време експлозије. Кривично дело јесте било планирано, али ни на који начин није представљало насумичну претерану реакцију.

Напад на конвој аутобуса је неспорно акт насиља. Он је код грађана српске националности на Косову изазвао осећање несигурности. Суд указује не само на изјаве преживелих оштећених, него и на изјаву Кристера Олофсона. Као последица напада на конвој, у Чаглавици, Грачаници и Лапљем Селу избиле су демонстрације. Стога се ово дело квалификује као кривично дело Тероризам из члана 125. КЗСФРЈ, у саучесништву, према члану 22. КЗСФРЈ.

Употребом велике количине експлозива, нападом на конвој аутобуса са великим бројем путника у њима на путу на коме се одвија густ саобраћај, оптужени је у саучесништву са осталима извршио опште опасно дело, угрозивши људске животе и тела на месту где је био окупљен већи број лица. Тај чин је за последицу имао смрт 11 лица и наношење тешких телесних повреда код 10 лица. Стога се тај чин квалификује као кривично дело Изазивање опште

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 36 of 40

опасности, из члана 157. став 1. и 3. у вези са чланом 22. КЗСФРЈ. Позивање у оптужници на члан 164. став 1. и 2. КЗК (Тешка кривична дела против јавне безбедности) нетачно је. Закон наводи да ће се, у случају када чин из члана 157. став 1. до 3. за последицу има тешку телесну повреду лица или смрт једног или више лица, применити тежа казнена мера. У овом случају, смрт 11 лица и тешке телесне повреде код 10 лица јесу резултат кривичних дела убиства и убиства у покушају. Они су били мете напада. Мишљење је суда да је до позивања на ове законске одредбе могло доћи само да су смртно страдала или била повређена она лица која нису била мета напада (као нпр. војници Кфора, пролазници или путници других возила која нису била мета напада).

Конвој је био нападнут искључиво зато што су путници у њему били српске националности. Њихова основна људска права и слободе била су повређена по основу њихове српске националне припадности (право на живот, слободу кретања). Ова људска права признаје међународна заједница. Стога је оптужени у саучесништву са осталима извршио кривично дело Расна и друга дискриминација из члана 154. КЗСФРЈ, у вези са чланом 22. КЗСФРЈ.

Оптужени и његови саучесници свакако нису били овлашћени да поседују велике количине експлозива који је био подметнут у пропуст на путу. Стога се то дело квалификује као кривично дело Недозвољено држање распрскавајућих материја, из члана 199. став 1. и 3. КЗК.

Сва ова дела и даље се карактеришу као кривична и по новом закону, тј. Привременом кривичном закону Косова:

Кривично дело убиства је описано и кажњиво према члану 146. ПКЗК.

Кривично дело тешког убиства је описано и кажњиво према члану 147. ПКЗК. Члан 20. ПКЗК дефинише убиство у покушају, а члан 23. ПКЗК описује дело саизвршилаштва.

Кривично дело тероризма дефинисано је чланом 109. ПКЗК, а кажњиво у складу са чланом 110. ПКЗК.

Кривично дело изазивања опште опасности је описано и кажњиво по члану 291. ПКЗК.

Кривично дело расне и друге дискриминације је описано и кажњиво према члану 158. ПКЗК.

Кривично дело недозвољеног држања оружја или распрскавајућих материја је описано и кажњиво према члану 328. ПКЗК.

Међутим, у диспозитиву пресуде суд је указао само на одредбе старих кривичних закона (КЗК и КЗСФРЈ), јер је, како је ниже објашњено, утврђено да евентуална примена одредби новог кривичног закона не би ишла на руку оптуженом.

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 37 of 40

Ћ. ОДРЕЂИВАЊЕ КАЗНЕ

Суд је става да се процена у смислу „повољнијег закона“ мора урадити не простим поређењем две законске санкције, него поређењем конкретних казни које би биле изречене оптуженом према старом и новом кривичном закону. Последично томе, нови закон ће се применити само у случају ако ће тај конкретни исход бити повољнији по оптуженог.

При одређивању дужине казне, суд мора да оцени све олакшавајуће и отежавајуће чиниоце, у смислу одредби члана 41. став 1. КЗСФРЈ.

Веће је као олакшавајуће узело чињенице да је Ејупи Фљорим породични човек и отац двоје деце, да је био млад у време извршења кривичног дела (у време извршења кривичног дела имао је само 22 године), а још једна олакшавајућа чињеница јесте и то да је од тада прошло више од 7 година.

Отежавајуће чињенице далеко надмашују горе изнесене олакшавајуће. Оптужени је исказао нарочиту одлучност и упорност у извршењу овог гнусног злочина. За то је била потребна темељна припрема, планирање и посвећеност. Оптужени и његови саучесници исказали су потпун презир за велики број невиних жртава које су биле мета само због њихове националне припадности. Поред тога, они су прихватили сваку евентуалну штетну последицу њихових поступака.

Суд жели да нагласи да је степен кривичне одговорности оптуженог изузетно висок, без обзира на то коју је конкретну улогу у извођењу овог напада на конвој одиграо. Сама чињеница да, на жалост, сви извршиоци нису изведени пред овај суд не може и неће умањити одговорност оптуженог, који је био оптужен и коме је суђено као саизвршиоцу.

Имајући у виду све горе изнесене чињенице, као и потребу за доношењем мера одвраћања (како би се екстремистичке групе или групе људи сличних ставова и размишљања овде на Косову обесхрабриле и одвратиле од евентуалног извршења сличних терористичких аката), затим озбиљност предметног кривичног дела и изузетну опасност по друштво, суд је сматрао да је било одговарајуће одредити максималну запрећену казну за свако појединачно кривично дело за које је оптужени оглашен кривим.

Стога су оптуженом изречене следеће законом прописане казне:

- 40 година затвора, у смислу одредби члана 30. став 2. и 3. КЗК, у вези са Унмиковом Уредбом бр. 2000/59, одељак 1.6., за кривично дело више предумишљајних и тешких убистава и тешких убистава у покушају (у таквим случајевима, закон предвиђа само једну казну),
- 15 година затвора, у смислу одредби члана 125. КЗСФРЈ, за кривично дело тероризма,

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 38 of 40

- 8 година затвора, у смислу одредби члана 157. став 3. КЗК, за тежи облик кривичног дела изазивања опште опасности,
- 5 година затвора, у смислу одредби члана 154. КЗСФРЈ, за кривично дело расне и друге дискриминације, те
- 10 година затвора, у смислу одредби члана 199. став 3. КЗК, за кривично дело недозвољеног држања распрскавајућих материја.

У складу са прописима о израчунавању и одређивању јединствене казне, у случајевима када је за једно од више извршених кривичних дела изречена максимална казна затвора у трајању од 40 година, јединствена казна затвора биће само та максимална казна. Стога је суд одредио јединствену казну затвора у трајању од 40 година, у смислу одредби члана 48. став 1. и 2. тачка 1. КЗСФРЈ.

Суд би дошао до истог закључка и да је примењивао одредбе новог кривичног закона којим се такође као кривична дела карактеришу и санкционишу конкретне радње оптуженог у овом предмету.

Као закључак, биће примењен онај закон који је био на снази у време извршења кривичног дела (члан 2. ПКЗК).

Оптужени је био у притвору у периоду од 19.03. до 14.05.2001. године. Потом је побегао из притвора у војној бази „Бондстил“, да би био поново ухапшен 08.06.2004. године. То је и датум од када је континуирано у притвору. Периоди које је провео у притвору биће укључени у изречену му казну затвора, у смислу одредби члана 391. став 1. тачка 5. ПЗКПК.

Е. ТРОШКОВИ КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА.

Оптужени је оглашен кривим, па је стога дужан да сноси трошкове кривичног поступка, у смислу одредби члана 102. став 1. ПЗКПК, изузев трошкова превођења током кривичног поступка.

Суд ће донети засебно решење у вези са износом трошкова вођења кривичног поступка када буду прибављени сви неопходни подаци у том смислу, а у складу са одредбама члана 100. став 2. ПЗКПК.

Ж. ОДШТЕТНИ ЗАХТЕВИ.

На почетку главног претреса, присутним оштећенима, као и онима чије је интересе заступао њихов правни заступник, скренута је пажња на могућност подношења имовинског-правног захтева у оквиру овог кривичног поступка, а у смислу одредби члана 355. став 2. ПЗКПК. Суд до сада није добио нити један

<i>Job No.:AA3646</i>	<i>Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.</i>	<i>Comp. No.:015</i>
<i>Created on: 21/10/2008</i>	<i>Translated by: Aleksandar Zivanovic</i>	<i>Page 39 of 40</i>

такав захтев, али је правни заступник оштећених у својој завршној речи наговестио намеру подношења захтева у одвојеном парничном поступку. Стога суд није донео било какву конкретну одлуку по том питању, али у овој фази поступка још једном подсећа оштећене да имају право на подношење имовинско-правног захтева у засебном парничном поступку.

Поука о правном леку:

Овлашћена лица могу Врховном суду Косова путем Окружног суда у Приштини изјавити жалбу на ову пресуду у писаној форми, а у року од 15 (петнаест) дана од пријема копије пресуде.

**Окружни суд у Приштини,
П. бр. 202/2005.**

Пресуда израђена на енглеском, ауторизованом језику.

Судски записничар:

Председавајућа већа:

Гертруде Нгуку.

Хајналка Карпати.

Job No.:AA3646	Path name: Mydocs/translations/criminal cases/Ejupi case/DC PR, Verdict, 06.06.08.	Comp. No.:015
Created on: 21/10/2008	Translated by: Aleksandar Zivanovic	Page 40 of 40